National Library 56253
Gen! Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

B1031c/415

National Library
Bibliothèque Nationale
1984
DIVISION

VABA EESTLANE

Second class mail
registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL
JA NELJAPÄEVAL

Nr. 10 (3027) XXXIII aastakäik | Teisipäeval, 7. veebruaril 1984 — Tuesday, February 7, 1984 | Üksiknumbri hind 70 centi

Tugevus tagab võimalusi rahuks

USA president Ronald Reagan kõneles julgeolekust ja rahust

WASHINGTON — Möödunud kolmapäeval pidas USA president Ronald Reagan Kongressis kõne, kus ta deklareeris, et kuna USA on saanud julgestatumaks, tugevamaks ja kindlamaks tema juhtimise all, siis nüüd on USA-l suuremaid võimalusi rahuks.

Ameerika uus tugevus, usaldatus ja sihikindlus annavad lootust ja silmapilgu kasutamist kaugele nende maa rannikuilt. Ameerika võib nüüd usaldusega kasutada võimalusi rahuks, mida ta ka tahab teha.

President pöördus oma kõnes N. Liidu rahva poole, öeldes et kui venelased soovivad rahu, siis seda ka saadakse, kuigi kahe suurriigi valitsuste vahel on olnud tõsiseid erinevusi ja lahkhelisid.

Inimestel nii N. Liidus kui ka USA-s on ainus mõistlik poliitika säilitada tsivilisatsiooni tänapäeva moodsal ajal.

Tuumasõda ei saa keegi võita ja seda ei tohi ka kunagi mitte vallandada.

Ameeriklased on rahuarmastajad, sellepärast kui N. Liidu valitsus soovib rahu, siis on alati võimalused tõeliseks rahuks. Kaks suurriiki võivad kokku tulla ja sõpruses ning heas usus ehitada parimat ja julgestatumat maailma oma lastele, millest kogu maailm rõõmu tunneb.

Oma kõnes president Ronald Reagan ei puudutanud N. Liidu delegaatide väljajalutamist Genfi läbirääkimistel

ega teinud ettepanekut uusi algatusi relvastuse kontrolli läbirääkimisteks.

Presidendil oli kuuepunktiline rahuprogramm, kus oli märgitud kindel alus rahulikeks läbirääkimisteks N. Liiduga; tugevamad sidemed USA liitlastega; tuumarelvastuse vähendamine; tugevamad rahupüüdluse katsed Kesk-Idas, Kesk-Ameerikas ja lõunapoolses Aafrikas; alaarenenud maade abistamine ja toetus demokraatlike institutsioonide arengule kogu maailmas.

Reagani kõne oli üldiselt optimistlik ja tugines kolme aasta jooksul tehtud edusammudele, majanduselu paranemisele ning riikliku kaitse ülesehitusele. Olukorrad võivad veelgi paremaks muutuda.

Ta kutsus kõiki ameeriklasi enesega liituma, et Ameerika püsiks vabana, julgestatuna ja rahumaana 1980-ndail aastail.

Mõned kommentaatorid on kõnet pidanud presidendivalimiste kampaania avakõneks, kus lubati jälle kõkkuhoida riigieelarve koostamisel, maksude vähendamist ja maailmaruumijaama ehitamist. Ta eesmärgiks on kolme aasta jooksul säästa 100 miljardit dollarit, mis olevat „käsirahaks" ühe triljoni suurusele riigivõlale.

Välispoliitika osas ta küsis toetust oma välis- ja kaitsepoliitikale, kusjuures ta tegi selgeks,

et ta ei lase Kongressi USA sõdureid enne 1985. aasta kevadet Liibanonist ära tuua.

Nagu arvati, Reagan kandideerib jälle presidendivalimistel, kuna gallup-uurimisel on ta populaarsus väga suur, 58 prots.

N. Liidu reaktsioon ta kõnele ja rahupakkumisele võeti külmalt vastu, seda iseloomustati kui valimiskampaaniat.

Võidukas Korp! Rotalia I võrkpallimeeskond, kes äsjasel korporatsioonide vahelisel võistlusel tuli esikohale. Pildil esireas vasakult Valdeko Novek, Indrek Kanne, Ain Saaliste ja Raivo Remmel, seisavad H. Piirsalu, Mart Põldma, Paul Kako ja Hillar Heine.

Rootsi ülemjuhataja raport:

Piiririkkumised Läänemeres jätkuvad

Võõrad allveelaevad sukeldumas ja sadamates — Rootsi peaminister kavatseb kokkusaamist N. Liidu välisministri Gromõkoga

STOKHOLM (EPL) — Kaitsejõudude ülemjuhataja poolt esitatud järjekordses allveelaevade raportis konstateeritakse, et piiririkkumisi on esinenud pidevalt ja suurel arvul kogu 1983. a. Viimane kindel indikatsioon oli alles mõned päevad tagasi. Raportis ei viidata ühelegi riigile, kes on sissetungide taga, kuid eksperdid kaitsejõudude staabis ütlevad, et ükski asi ei viita sellele, et mõni teine riik on Rootsi territooriumi rikkumised „üle võtnud".

Seega on selgelt antud mõista, et tegemist on endiselt vene allveelaevadega — igatahes idabloki omadega. Septembris näiteks raporteeriti 20—40 enam või vähem kindlat sissetungi Rootsi vetesse. Pärast ulatuslikke analüüse on tehtud kindlaks, et veel seitse täiesti kindlat vahejuhtumit on esinenud Rootsi rannikul.

Ükski asi ei viita sellele, et territooriumi rikkumised väheneksid. Vastupidi, võõraste allveelaevade käitumine on täpselt samasugune nagu pärast a. 1981. Jäljed põhjas ja muud jäljed, raadio- ja radarisignaalid, optilised vaatlused, radari- ja hüdrofonikontaktid jpm.

tõestavad kindlalt, et Rootsi skäärides ja sadamates on kogu selle aasta jooksul liikunud nii normaalsed allveelaevad kui ka kääbusallveelaevad.

Kindlad indikatsioonid on olemas Sundsvalli ja Oxelösundi osas. Peale selle on samahästi kui täiesti kindel, et kääbusallveelaevad tegid visiidi ka Malmö sadamasse. Seal avastasid tuukrid selged jäljed põhjas ja tõusid seejärele pinnale, et tuua kaameraid. Just siis aga saabus sadamasse laev, mille propellerid keerutasid üles nii palju liiva ja muda, et jäljed peaaegu täiesti kadusid. Seega ei moodustanud need mingit kindlat tõendit.

Poliitilistele instantsidele toonitab kaitsejõudude staap, et allveelaevaohtu ei saa kuidagi pehmendada.

Vastupidi, teatud analüüsitulemuste osas on detsembri kohta koguni olemas teatud „teravnemine".

Vahepeal olid sõjaväelased allveelaevade vahejuhtumite raporteerimises üsnagi restriktiivsed, s.t. pressile ja üldsusele ei antud kuigi palju teda. Selles osas aga esineb 1984. aastal muudatus. Kui indikatsioonid on selged, informeeritakse ka üldsust. Seda selleks, et äratada rahva hulgas suuremat usaldust.

Olof Palme oli muuseas väga huvitatud sellest,

et allveelaevaraport antakse üle nii aegsasti kui vähegi võimalik.

Seega välditakse suure julgeolekukonverentsi sissejuhatuse puhul „segavaid momente". Konverents algas Stokholmis 17. jaanuaril.

Ühenduses Stokholmi-konverentsiga oli valitsusel ettevalmistamisel kohtumine Olof Palme ja N. Liidu välisministri Andrej Gromõko vahel. Kohtumisel tahetakse võtta üles vene allveelaevade poolt teostatavad piiririkkumised ja „kuidas saaks luua usalduslikke abinõusid".

Rootsi osas on ülesanne kaunis delikaatne, sest eelkõige soovitakse muidugi teha lõpp piiririkkumistele, kuid teisalt ei taheta ka segada konverentsi.

Et Gromõko nõustub kohtama Palmet n.ö. „nelja silma all" peetakse tõenäoliseks,

kuna tegemist on siiski võõrustava rahvuse esindaja sooviga, millele äraütlemine oleks diplomaatlikul foorumil samahästi kui häbematus.

Narva all sõnas, pildis ja muusikas

Narva lahingute mälestusõhtu kujunes ajasündmusi meenutavaks kokkutulekuks

Möödunud pühapäeval oli Narva '44 lahingute mälestusõhtu mõneti otse suursündmuseks, kui Eesti Maja suur saal oli peamiselt endisist sõdureist täidetud, nende hulgas üle 40 endise Narva kaitselahinguist osavõtjat, keda dekoreeriti valge karikakra õiega. Seintel oli fotosid lahinguvõtteist ja V. Hubeli neli sõjamotiivilist visandit. Korraldajad olid Eesti Liit Kanadas koostöös T. E. Võitlejate Ühinguga.

Avasõnas meenutas ELK esimees Vello Hubel momente Narva ajaloost ja osast Ida-Lääne valvepostina. 1944. a. jaanuaris jõudsid N. Liidu armeed Eesti piirile ähvardades Eestit. Eesti mehed asusid kodumaa kaitsele. Kuid Narva on olnud korduvalt sõjasündmuste südamikuks, siit alustasid enamlased Eesti vallutamist 29. nov. 1918, kuni eesti väed nad väljaajasid ja Vabadussõda lõppes võidukalt. 17. juunil 1940 ületasid punaarmee massid selle piiri. 1941. a. sõjas jäi Narva rinde otseseks tagalaks. 1944. a. alul küsisid inimesed hirmunult, kas veel suudetakse neile vastu panna. Kuid eesti üksused võitlesid õlgõla kõrval teistega ülekaaluka vaenlase vastu ja suutsid Eesti langemise aega pikendada.

V. Hubel tervitas õhtust osavõtvaid Narva lahingute sangareid ja tänutundes mälestati vaikse püstitseisakuga neid, kes langesid seal kodumaa kaitsel.

Teisena kõneles T. E. Võitlejate Ühingu esimees Ülo Tamre oma isiklikest kogemusist seal peetud lahinguis, käsitledes neid võitlusi kahes osas.

Esimesena Teist Laadoga lahingut Leningradi rindel 1943. a. kevadel ja 1944. a. jaanuaris toimunud Narva lahinguid,

küsides kuulajailt, kui mitu on neid tänaste koosolijate hulgas. Neli meest tõusid püsti. Kui Rebane ja Sooden poleks asunud kaitsel toimunuks läbimurre juba palju varem. (Avaldame selle huvitava isikliku lahingukirjelduse ühes meie lähemas numbris).

Teisena pidas sõjateadusliku ülevaate Narva rindest kapten Arvi Tinits, kes viie sõjakaardi taustal kirjeldas rinde kujunemist mitmes etapis. Esimene oli üldkaart rindest, teine punaarmee läbimurre jaanuaris 1944, kolmas Narva rinna veebruaris 1944, siis Narva rinne kevadel 1944 ja viimaseks suvised positsioonid enne rinde kokkuvarisemist. A. Tinits ütles, et selles rindeosas oli 165.000 meest paljudest Euroopa maade sõdureist. Oma ettekande lõpuks ta ütles, et eesti mehed ohverdasid end selle pärast Narva all, et eesti inimesed venelaste eest põgenema pääseksid. Sellepärast peame Narva lahinguist osavõtnud sõdureile olema tänulikud, kuna muidu jäänuksime punaarmee kätte. Eesti mehed tegid oma parima, mis oli rohkem kui suudeti oodata. (Avaldame pikema kokkuvõtte A. Tinitsa kõnest ühes meie lähemas ajalehenumbris).

Vahelduseks sõnaliste ettekannete juurde lauldi kolm ühislaulu, „Leegioni laul", „Ilmeni ääres" ja „Meil merevood on vabad", akordionil saatis Arni Käärid.

Järgnes saksa sõjaaegseist nädalaringvaateist koostatud 25-minutiline film Narva lahinguist. Esimeseks Leningradi rinne enne taganemist, rinne läheneb Eesti piirile. Taganemine läbi Narva, uue kaitsejoone moodustamine ja esimesed lahingud Eesti pinnal. Mobilisatsiooni väljakuulutamine, hobuste rekvireerimine, mobiliseeritud sõjalisel väljaõppel. Eesti Diviis saabub Eestisse ja lahingud Narva joonel.

Piirisaare tagasivallutamine pärast punaste katset üle Peipsi tulla ja venelaste rünnaku tagasilöömine Peipsi jääl.

Saksa sõjalaevastiku koostöö Narva rindega, õhuvõitlus vene lennukitega eestlaste rindelõigus. Kol. Tuulingu väeosa lahinguid ja võitluste lõpul aumärkide jagamine. Film näitas ilmekalt sõda ja võitluste suurust ning elustas 40 aastat tagasi olnud sõjapäevad. Üks kohalolija tundis end ära filmilinal.

Raffi Moks luges Jüri Remmelgase sõjaraamatust „Kolm kuuske" peatüki „Mu isamaa on minu arm". Roman Toi ja Omar Daniel esitasid kahel klaveril R. Toi uue helitöö „Improvisatsioon", mis kirjutatud Narva lahinguile mõeldes ning kus lahingute sõjamuusikast hakkas esile tungima leegioni laulu motiiv, ilmestades sõdurite eesmärki ja võitluse vajadust.

Teine sellele õhtule loodud töö oli Arved Viirlaidi luuletus „Narva", mille esitas Edgar Marten. See oli mõeldud soomepoistelt Narva võitlejaile.

Tervituste ja austamise ajal kutsuti ette kõik Narva lahinguist osavõtnud mehed, üle 40.

K. E. Võitlejate Ühingute Liidu esimees K. Tori tervitas neid, rõhutades just nende lahingute tähtsust.

Lõppsõnas Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo märkis, et oleme oma silmade ette mananud eesti rahva ajaloos tähtsa ajajärgu, mis on olulisem kui nimi ütleb. Kui Karl XII kuju Stokholmis hoiab sõrme ida suunas, siis peab sinna poole ka meie sõrm näitama ja just täna koos nende meestega ütlema: Narva peab Eestile tagasi saama! Seda nõuet kinnitati Eesti hümniga.

Otto Habsburg Balti Seltsi aupresidendiks

Saksamaal tegutsev Balti Selts (Baltische Gesellschaft), milline koondab Baltikumi saksa sõpru, baltisakslasi, eestlasi, lätlasi ja leedulasi, valis oma esinduskogu koosolekul Lüneburgis aupresidentideks dr. Otto von Habsburgi, prof. Wilhelm Hahni ja prof. Theodor Oberländeri, kuna nad kõik on aktiivsed olnud Eesti, Läti ja Leedu enesemääramisõiguse kaitsel.

Nendest oli Otto von Habsburg Euroopa parlamendi koosseisus see, kes läbi viis Balti resolutsiooni. Ta on korduvalt protesteerinud okupatsiooni vastu Balti riikides.

Prof. Wilhelm Hahn, endine Baden-Württembergi kirikuminister ja samuti Euroopaparlamendi liige,

on ise Eestis sündinud 1919. a. jaanuaris bolshevike poolt mõrvatud kirikuõpetaja Traugott Hahni pojana.

Prof. Theodor Oberländer oli Adenaueri valitsuses põgenikeminister ja omab erilisi teeneid Nõukogude ekspansioonipoliitika ja sellega ühenduses ka Balti riikide anastamise laiemal tutvustamisel.

Balti Seltsi praeguseks esimeheks on dr. Olgred Aule Münchenis. (EPL/K).

Juudi arst avastas kuidas valida lapse sugu

JERUUSALEMM — Iisraeli doktorid ütlevad, et nad on avastanud viisi, kuidas valida imikute sugu. Tehnika on välja arendanud dr. Pindras Bernstein Hadassah'i haiglas. See oleneb sperma kromosoomide eraldamisest nais-kromosoomidest. See meetod andvat soovikohase tulemuse 80% puhul.

Montreali Eesti Seltsi korraldusel toimub

EESTI VABARIIGI 66. AASTAPÄEVA AKTUS

laup., 25. veebr. 1984 kell 5 p.l.
Croatia Hallis, 4990 Place De La Savanne, Montreal
(Plamondon Metro jaama ligidal)

Peokõneleja EPP ARUJA.
Aktusele järgneb koosviibimine laudades.
Laulab Õie Laikve Dagmar Kokkeri saatel.
Esinevad Kuppari rahvatantsijad.

Võileivad, koogid, kohv pääsmehinna sees. Pääse $10.—
Mängib Kaja Orkester. KÕIK TERETULNUD

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Moment T. E. Võitlejate Ühingu 31. aastapäeva avamisest. Vasakul kõnepuldis teadustaja Aadu Tooming, defilee juht Arvo Lehari, Rene Lindemann, Johannes Kirsipuu ja Albert Lukk. Taustal kunstnik Joann Saarniidu poolt valmistatud sündmusekohane kaunistus. Foto: Vaba Eestlane

Kommentaar

ESTO-84 ja Eesti Maja

Juba mitu kuud on käinud läbirääkimised, arutlused ja mõnel määral koguni vägikaika vedamised Eesti Maja otstarbekama kasutamise üle suvisel ESTO-84 nädalal.

ESTO-84 peakomitee on selle ettenäinud näitustele, nii foto-, etnograafilise kui ka globaalset eestlust kirjeldavaks näituseks, mille hõlma alla mahuksid ka raamatunäitus ja filateelia koos postkontoriga. Sellega oleks enamus nende päevade ajal toimuvaist näitusist ühe katuse all, väljaarvatud kunstinäitus O'Keefes, fotonäitus Eaton Centre'is, etnograafiline näitus Ontario muuseumis ja kaks päevast näitust eesti rahvarõiva mustriga seljarihetest Royal York'is.

Mitmed organisatsioonid aga leiavad, et Eesti Maja peaks olema neil päevil kohtumiskohaks kõigile, kus saaks süüa ja tuttavatega vestelda. Peakomitee poolt on selleks ettenähtud praegune kohvik, kuid see on väga väike. Ka on Eesti Maja juures parkimisvõimalused tasuta, kuna Royal York'i juures on hinnaks $2.00 tund ja mõnes kohas isegi kallim, kuid ka neile parkimiskohtadele on all-linna liikluses ligipääs turismihooajal raskendatud ning parkimisvõimalused kogumi piiratud.

Peakomitee pakkus ideed, et kohviku laiendamiseks võiks Eesti Maja õuele asetada suurem telk, mis söökla ja kohtumispaiga ülesannet täidaks. Kuid seda vist ka soovituse tegija ei võtnud tõsiselt: tulikuuma ja mõnikord lämmatavalt niiske ilmaga muutuks see talumatuks nii toitudele, aga veelgi rohkem inimestele.

Peakomitee on kõigiks kohtumispaikadeks ette näinud Royal York hotelli, kuhu ju sündmused suurelt osalt on paigutatud. Ka kasutasid lätlased seda hotelli oma samasugustel rahvuslikel päevadel peaaegu täismahuga. Kõik oleksid majutatud samas hotellis, üritused toimuksid alumistes saalides ja läheduses asuvad ka muud üritused, eriti kuna hotellist saab otse allmaaraudteele ja selle kaudu soodsalt mujal asuvaisse ürituste asukohtadesse. Selline süsteem töötas tõesti Baltimores ESTO-76 ajal, kui kolmes suures hotellis asus väljastpoolt tulnute enamik ja need hotellid moodustasid nagu eesti ühiskondliku südamiku. Baltimore Eesti Maja oli eemal; kuigi seal olid väiksemad sündmused, jäi see üldisest tegevusest eemale.

Stokholmis asusid Eesti Maja ja ESTO-80 keskus teineteisele väga lähedal. Viimases olid näitused, teatrietendused, informatsiooni vahendamine, postkontor ja saadaval kergemaid sööke, kohtumispaigaks oli siiski enam Eesti Maja, kus igal ajal võis leida ESTO-80 külalisi lõunatamas või õhtust söömas, aga ka sealseid väiksemaid näitusi vaatamas, või lihtsalt tuttavatega koos vesteldes.

Neile sündmusile kõrvutades ei saa Eesti Maja osa jätta siiski mitte ainult näitustele, kuhu praegusel korral nagu inimestel enam muud asja ei olegi tulemiseks, mis aga seniste ESTO-de puhul on kahjatsetavalt vähest tähelepanu leidnud aktiivsemate kõrval. Aga miks ei viida näitused sinna, kus on üritused, kuhu on majutatud inimesed, siis satuvad need ikkagi vaatajate silmade ette? Ja Eesti Maja jääks selleks kohaks kuhu tullakse tuttavatega kohtuma, jalgu puhkama, eesti ühiskondlikku ühiskodu vaatama, Eesti Abistamiskomitee rikkalikust müügiarist suveniire ja eestipäraseid esemeid ostma, sest neid ju mujal Põhja-Ameerikas sellises valikus pole saadaval. Ka on Eesti Maja inimestele kogunemiseks kergemini kättesaadaval, kus pealegi mingisugune ESTO-84 büroo asub ja Eesti Ühispank.

Viimasel ESTO-84 üldkoosolekul ütles üks peatoimkonna liige, et Eesti Maja pärast virisevad ainult Toronto eestlased, kaugemalt tulijailt pole ühtki kaebust olnud. Kuidas teaksid nad olukorra pärast nuriseda, mida nad ei tunne ja mis neid alles siin ees ootab?

ESTO-84 on nii ligidal, et nagu liigne oleks veel planeerimisest

(Järg lk. 3)

ÜRO ja balti küsimus

Eesti vabadusvõitluse organiseerimisel välismaailmas on alati suurt rõhku pandud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni võimalikule abile eesti rahvale tema põhiliste õiguste taastamiseks. Abi saamise lootused on olnud ka kõigiti põhjendatud, kuna maailmaorganisatsiooni põhialustes kriipsutatakse eriti alla enesemääramispõhimõtte austamist ning inimõigustest ja põhivabadustest lugupidamist. Neid aluseid silmas pidades loodi balti rahvusgruppide esindajatest ÜRO liikmesriikide mõjutamiseks ja neile vajaliku informatsiooni andmiseks eriline organisatsioon, mis BATUN-i nimel on juba aastaid tegutsenud ning nende põhimõtete alusel võttis ka Euroopa parlament vastu otsuse Balti riikide enesemääramise õiguse küsimuse ÜRO komisjonide ja võimalikult ka Peaassamblee ette viimiseks. Peale selle on teostatud mitmeid teisi eriaktsioone, eriti Ühendriikide Kongressis, kus abi on loodetud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni liikmesriikidelt balti küsimuse maailma avalikule foorumile viimiseks.

Kahjuks ei ole nendel aktsioonidel olnud seni loodetud tulemusi. Euroopa parlamendi otsuse ÜRO-sse viimise aktsiooni lõpptulemused ei ole veel selgunud, kuid BATUN-i tegevus ja mitmed teised aktsioonid on näidanud, et meil on väga raske oma probleemidega Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni komisjonide ette pääseda, rääkimata Peaassamblee koosolekutest. Mõnede liikmesriikide delegaadid suhtuvad sümpaatselt meie püüdlustesse, teised kehitavad kaastundlikult õlgu ja kolmandad ei taha Balti riikidest ja neile tehtud ülekohtust midagi teada. Maailmaorganisatsiooni peasekretärid on alati hoidunud Balti riikide probleemidest nagu katkust eemale ning selle organisatsiooni uksed, kes peaks kõigi rahvaste õigusi kaitsma ja nende eest võitlema, on jäänud meile suletuks.

Miks?

Põhjuseks näib siin olevat Moskva mõjuvõimu kasvamine ÜRO-s. Kui Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni algaastail Ameerika Ühendriigid ja ta lähemad liitlased maailmaorganisatsioonis domineerisid ja ta poliitikat juhtisid, siis nüüd on ameeriklased kaotanud sellel foorumil oma kaaluva sõna ning tooniandva osa mängimine on nüüd üle kandunud N. Liidu kätesse. Ühendriikide tagaplaanile surumist iseloomustab kõige kujukamalt ameerika peadelegaat ÜRO-s Jeane Kirkpatrick, kes kinnitab, et Ühendriikide positsioon maailmaorganisatsioonis on impotentne, mõjuta ja isoleeritud ning ameeriklased peavad peaaegu alati leppima olukorraga, et nende ettepanekud hääletatakse maha. Selle olukorra taustal on mõistetav, et Washingtonis tegutsev Heritage Foundation atakeerib pidevalt ÜRO-d, väites, et sellest suurte lootustega rajatud rahvusvahelisest organisatsioonist on kujunenud ameerika-vastane klubi, mille üle domineerivad N. Liit oma satelliitidega, Euroopa pahempoolsed ja kolmanda maailma radikaalsed riigid.

Ehkki Ühendriikides leidub poliitikuid ja ringkondi, kes toonitavad, et Jeane Kirkpatricku väited Ühendriikide positsiooni iseloomustamiseks ÜRO-s on liialdatud, kõnelevad faktid siiski Kirkpatricku kasuks. Nii olid ameeriklased sunnitud alla neelama kibeda pilli, kui nad jäid mööndunud aasta jooksul kõigi oma ettepanekute hääletamisel sageli üksi või said ainult tagasihoidliku toetuse. Kui Ühendriigid saatsid oma sõjaväeüksused Grenadasse, et lõpetada sealset terrorit ning likvideerida N. Liidu ja Kuuba poolt võimule upitatud terroristlikku kommunistlikku valitsust, siis mõistsid nii Julgeolekunõukogu kui ka Peaassamblee Ühendriikide valitsuse „sõjariistus interventsiooni pärast Grenadasse" hukka ja tunnistasid selle jämedaks rahvusvahelise õiguse rikkumiseks.

Ühendriikide poliitiliste küsimuste analüüsijad ja ÜRO küsimuste eksperdid on põhjalikult Ühendriikide seina äärde surumise põhjuseid uurinud ja jõudnud otsusele, et siin on tegemist peamiselt kahe põhjusega: ÜRO liikmesriikide suur kasv viimaste aastate jooksul vaesete ja mahajäänud rahvaste arvel on andnud märgatava jõudude juurdekasvu N. Liidu blokile ning ameerika diplomaatia ei ole olnud küllalt osav ja agressiivne oma ideede ja demokraatlike printsiipide propageerimisel. Vene diplomaatidel on õnnestunud osava propagandaga uusi sotsialistlikult häälestatud liikmesriike oma sõiduvette manööverdada ning Ühendriike isoleerida, kusjuures ameeriklased on teinud selle vea, et nad Palestiina küsimuse ja probleemide käsitamiseks ei ole ajanud objektiivset ja erapooletut poliitikat, mis on toonud meile palju vaenlasi.

N. Liidu bloki tugevuse tulemusena on ÜRO otsused kujunenud ühekülgseiks ning maailmaorganisatsiooni tegevust võib iseloomustada originaalsete põhialuste paroodiana. Nii näiteks ei ole inimõiguste rikkumisi N. Liidus ja teistes kommunistlikes riikides kunagi võetud Peaassamblee või mõne komitee päevakorda. Samal ajal on aga paljusid Washingtoni strateegilisi liitlasi sageli hukkamõistetud nõukogude bloki enamuse poolt, kuhu kuulub diktaatorlikke rezhiime, kus inimõiguste rikkumised ja elanike terroriseerimine on igapäevaseks nähteks. Sellises olukorras ja nende eelduste juures on ka vähe väljavaateid, et Euroopa parlamendi resolutsioon ja teised algatused balti rahvaste huvides leiaksid Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Peaassamblees ja vastavates komisjonides vajalikku ja õiglast käsitamist — kui nad üldse seal päevakorda võetakse.

On arusaadav, et Ühendriigid on sellises olukorras ülimalt häiritud ja Washingtonis ning New Yorgis räägitakse üsna sageli ameeriklaste võimalikust lahkumisest maailmaorganisatsioonist. See nurin ja kriitiga ÜRO arvel on seda rohkem põhjendatud, et Ühendriigid maksavad kaaluva osa ÜRO ülevalpidamise kuludest. Näib, et esimesi samme selles suunas hakatakse juba astuma, kuna Ühendriikide valitsus tegi teatavaks, et ta lahkub aasta pärast maailmaorganisatsiooni hariduse, teaduse ja kultuuri organisatsioonist (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization — lühendatult UNESCO). Ühendriikide valitsuse otsus on seda mõjuvam, et ameeriklased maksavad ligemale veerandi selle organisatsiooni suureks paisunud väljaminekutest.

Lahkumise põhjusena toob Ühendriikide välisministeerium ette, et UNESCO teeb peaaegu kõik oma otsused poliitilise tagamõttega ning on vaenuline vaba ühiskonna põhilistele institutsioonidele ja vabale ajakirjandusele. Sellega vihjatakse N. Liidu mõjule UNESCO-s, mille peamiseks eesmärgiks on Ühendriikide rahadega finantseerida igasuguseid võimalikke kultuurilisi, teaduslikke ja hariduslikke programme arengumaades.

Võib oletada, et Ühendriikide ja ÜRO vahekorrad muutuvad veelgi pinevamaiks ja komplitseeritumaiks kui president Reagan uuesti Valgesse Majja tagasi valitakse. Kuid võibolla jõuame siis Ühendriikide survel lõpuks ka nii kaugele, et Balti riikide küsimus ÜRO-s üles tõstetakse ja üksikasjaliselt käsitamisele võetakse. Nüüd, kus balti rahvaste allasurumine, ümberrahvustamine ja süstemaatiline hävitamine on jõudnud oma kõrgpunkti, on viimane aeg selleks aktsiooniks.

K. A.

N. Liidu baasid ja isikuline koosseis Eestis

Avaldasime „Vaba Eestlases" Eesti kaardi sellel leiduvate N. Liidu sõjaliste baaside asukohtadega. Alljärgnevalt avaldame täpsustatumalt nende asukohad ja isikulise koosseisu suuruse.

LAEVASTIKUBAASID

Kokku umbes 30 sõjalaeva ja 12 allveelaeva. Sõjalaevad on Tallinnas ja Paldiskis, allveelaevad Paldiskis ja Naissaarel, tuumaenergiaga allveelaevad eelmistes baasides.

RAKETTIDE BAASID

Suurupis ja Hiiumaal on praegu ehitamisel, Aegviidus, Kundas, Viljandis, Tartus ja Valgas valmis.

LENNUVÄLJAD

Eesti pinnal on 22 sõjaväelist ja 6 tsiviil- ning tagavaralennuvälja umbes 350 sõjalennukiga mitmes liigist.

Lennuväljad asuvad Vääna-Jõesuus, Vasalemmas, Paldiskis (Mig), Haapsalus (2), Lihulas, Saaremaal (2), Saugas, Valgas, Võrus, Tartus, Toomal (Mustjõel), Viljandis, Võhmas, Mustlas, Koigi-Nurmsis, Adaveres, Tapal, Kundas (Vainupea), Kohtla-Järvel (Kahula) ja Kuusikul (Rapla).

TANKIÜKSUSTE BAASID

Umbes 300 tanki

Tankiüksused asuvad Tallinnas, Kloogal, Paldiskis, Pärnus, Kohtla-Järvel ja Võrus.

ISIKULINE KOOSSEIS

Tallinnas on laevastikus sõjaväelasi 5000, piirikaitseüksusis 3000, KGB eriüksuslasi 1200, MVD (Siseministeeriumi) eriüksuses 1300, tankiüksustes Männikul, Odra tänaval, Liival, Raudalul kokku 1500 meest, sadamakaitses 500, transportüksustes 420, raudteeüksustes 420, sadama miiniüksuses 420, muusika- ja spordikompaniis Järvel-Tondil 210, inseneriüksustes 600, tööpataljonides 3000, Lasnamäe baasis 210, Veskimetsa üksuses 100, eriüksuses Rocca al Mares 300, muudes üksustes 1500, mis annavad kokku 19.680 meest.

Naissaarel ja teistel saartel asuvad 5000 meest, mis tõstab Tallinna ümbruses olevate N. Liidu väeosade arvu 24.680-le.

TEISTES KOHTADES:

Kloogal tanki- ja inseneriüksustes 2200, Vasalemma lennuväljal 1500, Keila-Joa baasis 600, Prangli saarel 200, Pakri saarel 300, Vormsi saarel 100, Hiiumaal raketibaasis, piirivalves ja tööpataljonides 3000, Saaremaal invasioonüksustes, eriüksustes Dejevo ja teistes baasides, Kaisvere-Vintsi ja Sõmera-Kaida lennuväljadel, võitluslendureid ja piirivalveüksusis kokku 5510, teistel saartel 1000. Paldiskis laevastikus, õhujõududes, võitluslendureid, tankiüksuste sõdureid, insenerüksusi, eriüksusi, tööpataljone, allveelaevade ja muudes tankiüksustes 25.000. Haapsalu kahes lennuüksuses, võitluslendureid ja muudes sõjaväeüksustes (üks lennuväli on maa-alune) kokku 4500. Pärnus tankiüksustes, õhujõududes, transportüksustes ja tööpataljonides 6000. Lihula lennuväljal 1000, Rummus (Vasalemma juures) töölaagrite valvemeeskonnas 150. Aegviidu rakettide baasis 1200. Kunda rakettide baasis ja Vainupea lennuväljal 2000. Toilas piirivalveüksustes 200. Letipeal 100. Narvas 1000, Kohtla-Järvel 3500, Sillamäel valveüksustes uraaniumi kaevanduste juures 1000, Vääna-Jõesuu lennuväljal 500, Loksal piirivalveüksuses 800, Tapal sideüksuses, raudtee-pataljonis, lennuväljal 4500. Suurupi strateegilises kahurväeüksuses 200. Viljandi parashütistide üksuses, õhuväe rünnaküksustes, mehaanilistes väeosades 3500. Viljandi rajooni raketi- ja muudes baasides 1200, Paide rajoonis 2500, Raplas 300, Rakvere rajoonis 2000, Kuusiku lennuväljal 500, Adaveres (12 km Põltsamaalt põhja poole) maa-alusel lennuväljal 800, Koigi-Nurmsi lennuväljal 300, Mustla lennuväljal 420, Võhma lennuväljal 500, Tooma lennuväljal 420, Sauga lennuväljal 600, Jõgeva rajoonis 1000, Tartu rajoonis rakettide patareides, lennuväljadel ja eriüksustes 9000, Põlva rajoonis 1200, Võru rajoonis tankiüksustes, kahurväes õhujõududes, mehhaniseeritud üksustes 3500, Valga rajoonis raketipatareides, lennuväljadel, raudteepataljonides 4000, andes kokku 97.800 sõdurit. Lisada sellele Tallinna piirkonna isikulise koosseisu saame N. Liidu väeosade üldarvuks Eestis 122.480.

Sõjaväelastega koos arvatakse olevat nende perekonnaliikmeid vähemalt 25000, mistõttu üldkokkuvõttes saame N. Liidu okupatsioonijõudude ja nende perekondade suuruseks 147.480.

EVVA

Venelased väsinud Afganistanis?

Moskva otsivat võimalust oma vägede väljaviimiseks

MOSKVA — N. Liit olevat teinud salajase katselise pakkumise oma vägede Afganistanist äratoomiseks 18 kuu jooksul. N. Liidu allikaist on kuuldud pakkumist, millest oli rääkitud juba möödunud aprillis, ja mis olevat mõeldud tõsiselt.

Sellele otsusele olid venelased jõudnud põhjusel, et pikemaajaline konflikt muhamedi partisanidega Afganistanis on jõudnud viiki ja poliitiline lahendus, kus garanteeritakse Afganistanile neutraalsus, oleks nüüd parim lahendus.

Vastutasuks 110—120.000 vene sõduri väljatõmbamisele loodetakse Moskvas,

et Pakistan sulgeks oma piiri ja takistaks meeste ning relvade liikumist N. Liidu poolt ametisse pandud rezhiimi vastu.

On kuuldud, et Pakistan on teinud omapoolse ettepaneku kuuluseks ajatabeliks venelaste väljatõmbamiseks. Põhjusel, mida pole avaldatud, pole sellekohane arutlus siiski kaugemale jõudnud ja lühike N. Liidu ja Pakistani suhete soojenemine muutus kohe vastupidiseks.

Pakistani ametivõimud kinnitasid, et N. Liiduga oli juttu sellisest ajatabelist siis,

kui Moskva oli näidanud vähest paindlikkust Afganistani invasiooni osas,

aga nad ütlesid, et Moskva ei ole kunagi sellega lähenenud ametlikul pinnal.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

11. ja 12. veebr.
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

18. ja 19. veebr.
dr. H. Tari, tel. 922-3824

Eesti vanadele hoolduskodu Torontosse

Eesti Abistamiskomitee alustab kolmandat etappi oma edukas tegevuses — Käesoleval nädalal otsustatakse teha pakkumine ehituskrundile — EAK kinkeäril pole olnud kavatsust oma tegevust lõpetada

Eesti Abistamiskomitee Kanadas esimees Alfred Sepa saabus just tagasi paarinädalaselt puhkusereisilt lõunasse ja on jälle aktiivselt tegev oma ühiskondlikus tegevuses, seekord on ees hoopis uus algatus eesti vanadele hoolduskodu ehitamine, mis on jätkuks „Ehatare" puhkekodule.

Enne suure uudise juurde minekut esitan küsimuse, kas on pühadeeelsel ajal Eesti Majas liikunud kuuldustel, et EAK oma kinkeäri pärast ESTO-84 pidustusi lõpetaks, mingisugust alust? A. Sepa vastab, et see on täiesti aluseta jutt, ega pole selge miks niisugust juttu on levitatud. Hoopis vastupidi tahetakse tegevust suurendada ja kaupade valikut laiendada, eriti ESTO-84 päevadeks, mil tuleb siia külalisi, kel pole võimalusi oma asukohamaal sellelaadilise kinkeäri külastamiseks. Äri on töötanud täiesti rahuldavalt.

EAK „Ehatare" valmimisel oli mõnel määral arusaamatusi, kuna osa inimesi arvasid selle olevat hoolduskodu (nursing home), kus nende eest igal viisil hoolitsetakse.

Nüüd on „Ehatare" koht ja ülesanne meie ühiskonnas selgunud ja EAK on asunud järgmise etapi juurde,

milleks on hoolduskodu eesti vanadele, kes vajavad pidevat abi.

A. Sepa selgitab, et EAK viimasel juhatuskoosolekul valiti ehituskomisjoni arhitekt G. Laikve, EAK esimees A. Sepa ja advokaat J. Järvalt. Ka on juba üks krunt valmis vaadatud Midland-Lawrence ristumiskoha lähedale, mitte kaugel Scarboro General Hospital'ist. Käesoleva nädala kolmapäeval otsustatakse juhatuses pakkumise tegemine, mis siis koheselt käiku lastakse ja alustatakse igasuguste vajalike lubade saamisega.

A. Sepa täpsustas kavatsetava asutuse iseloomu,

öeldes et see on juba kanada mõiste ja tingimuste kohane vanade hoolduskodu (nursing home)

kuhu saadetakse haigestunud, pidevat hooldust vajavad vanad inimesed, kes saavad vanusepäevad olla oma rahvaga ööpäevase hoolitsejate valve all.

Küsimusele, mis selline ettevõte võiks maksma minna, arvab A. Sepa, et kindlasti 1,5—2 miljonit dollarit. Raha tahetakse saada riigilt. Plaanid ehituse jaoks on veel tegemata, kuid G. Laikve on EAK ehituste senine kujundaja ja saab nüüdki selle ülesande. Ehitus tuleks kahekorruseline, kus oleks 40—50 voodit, suurem osa ühe, mõned ka kaheinimese ruumides. Nende juurde mitmesugused kõrvalruumid, istumistoad, seltskondlikud ruumid, saun ja pesemisvõimalused.

Hoolduskodus oleks 24-tunniline õdede valve, aga arst on alati kättesaadaval.

A. Sepa ütleb, tuginedes „Ehatare" kogemusile, et personali muret ei ole,

pakkumisi on rohkem kui saab kasutada ja osa soovijaid on reservis.

Tingimused hoolduskodusse saamiseks on samasugused nagu „Ehatares", kel on sissetulekut, sellele see on maksuline, kel aga omal pole küllalt, neile maksab riik juurdemaksuks vajaliku osa. A. Sepa ütleb, et huvi hoolduskodu vastu on olemas, nii on ka „Ehatares" juba neid, kes vajavad suuremat hooldamist kui seal saadaval.

Praegusele puhkekodule leiti nimeks sümboolne „Ehatare", kas on juba uuele kodule iseloomustavat nime leitud. Sellele vastab A. Sepa, et nimi on veel otsimata.

Aga chituse asjadega võib juhatus edasi minna ja eeltöid teha, mis hiljem peakoosoleku poolt kinnitatakse.

Lõpuks ütleb A. Sepa, et „Ehatare" töötas 1983. aastal majanduslikult täiesti heade tagajärgedega, ruumid olid alaliselt täis, alaline personal olemas. Ainsaks muudatuseks oli peaõdede vahetus, millised kohustused võttis üle Eva Pussa, kuid eelmine töötab samas edasi õena.

Kuid ka üldiselt võib möödunud aastale rahuldustundega tagasi vaadata.

Inimesed on harjunud „Ehatare" eluga ning saanud üle oma kodudest lahkumisest,

samuti on elanikkond muutunud ühiseks sõbralikuks pereks, kes oma elu ehajärgu veedavad tõelises puhkekodu miljöös.

Selle elu rutiinipäraseks kujunemine ongi EAK juhatusele andnud jõudu uue olulise vajaduse täitmisele asumiseks meie ühiskonnas, et vanadele eesti hoolduskodu rajada.

Eesti Abistamiskomitee Kanadas esimees Alfred Sepa on olnud alati hinnatud Toronto eesti ühiskonnas oma väsimatu töö ja kindla rahvusliku meele tõttu. Pildil moment ennejõulusest „Ehatare" teenistusaskonna koosviibimiselt, kus talle administratsiooni poolt tema töö hindamiseks anti lillekaunistus küünaldega. Pildil vasakult Elna Kungla, Alfred Sepa ja „Ehatare" juhataja Olev Tralla.

Foto: Vaba Eestlane

Kunstnik Herman Talvik surnud

10. jaanuaril suri Stokholmis Herman Talvik, väga isikupärane maalija ning graafik. Talvik ei olnud tuntud ja hinnatud ainult eestlaste hulgas, vaid ta on arvukalt esinenud ka rootsi näitustel ja rootsi arvustajad on mitmel korral tema kohta väga hindavalt sõna võtnud ning muuseumid tema töid ostnud. Ta alustas oma kunstiõpinguid Tallinnas Riigi Kunsttööstuskoolis, järgnesid Ateneum Helsingis ja Pariis, kus ta töötas ja täiendas end viis aastat. Eestis ta alustas realistliku maastikumaalijana, 30-ndate aatate lõpul aga jõudis Talvik usuliste teemadeni ja sellisena ta on ainulaadne „nägija" praeguses sekulariseeritud ja realistlikus maailmas. Ta religioosne tunne ei ole seotud ühegi kindla usutunnistusega.

Talviku loomingust kõneledes mõeldakse esmajoones ta graafilistele lehtedele, kuid nende kõrval on ta loomingus õlimaale ja temperat, hilisemal ajal ka akrüülmaale.

Lauljatar Senta Mõõk surnud

Lauljatar-pedagoog Senta Mõõk-Hallberg suri 16. jaanuaril Nackas, Rootsis. Ta oli sündinud 10. jaan. 1920 Võrus, lõpetas Võru Gümnaasiumi 1938 ja Tallinna Pedagoogiumi 1940. Töötas Tartus algkooliõpetajana, õppides samal ajal Tartu Kõrgemas Muusikakoolis laulmist ning 1942—43 Tartu Ülikoolis eesti keelt. Põgenikuna Rootsis sai ta esimese eestlasena Stokholmi Kuningliku Ooperi kooriliikmeks, kus tal ka mõnikord solisti osa oli täita, samal ajal kui ta täiendas end Stokholmi Muusikaakadeemias. Ta on mitmel korral esinenud solistina Rootsi raadios, andnud iseseisva kontserdi ning korduvalt esinenud eestlaste üritustel. Veel pärast pensioniikka jõudmist kutsuti ta Kuninglikku Ooperi koori tagasi.

Leopold Kwarnström suri Sao Paulos

Sao Paulos suri 1912. a. Hiiumaal sündinud Leopold Kwarnström, kes on seal olnud kauaaegseks väliseestlaseks ja seltskonnategelaseks. Sao Paulos töötas ta viimaseil aastail hambatehnikuna. Kadunu saabus Brasiiliasse 1925. a. koos õe ja vennaga. Viimane siirdus 1938. a. tagasi Eestisse. Külastanud aastaid tagasi Eestit, oli ta saatjaks Eesti Baptisti Koguduse vanema lese Kuusikule, kes soovis minna kodumaale, et seal puhata viimast und. Tallinnast oli ta teinud reisi Hiiumaale sugulaste külastamiseks. Kwarnström tegutses Sao Paulos Baptisti koguduse sekretärina, neil oli Sao Paulo südalinnas suur korter, korraldasid eestlastena ka eesti kooli, mille algatajaks oli 1945. a. Brasiiliasse saabunud vandeadvokaat Helmi Kaber (suri 1969).

Asja surnud Leopold Kwarnströmi Eestisse siirdunud vennal oli tütar, kes oli sündinud Brasiilias. Temale võimaldati Eestist lahkuda tagasi oma sünnimaale, kus ta praegu töötab ülikooli juures kompuuterite alal.

Kommentaar

(Algus lk. 2)

rääkida, kõik peaks olema juba valmimise äärel. Ka Eesti Maja juhatuse ja ESTO-84 peakomitee vahelised arutlused selle üle, millist otstarvet peaks Eesti Maja ruumid täitma neil rahvuslikel suurpäevadel.

E.

Algatajad Rootsi plastitööstuses

Eesti Ettevõtjate Ühing Rootsis 30-aastane

STOKHOLM (EPL) — Eesti Ettevõtjate Ühing Rootsis on nüüd kolmekümne-aastane. Tähtpäeva tähistati Stokholmi Eesti Majas pidulikku aktusega ja sellele järgnenud mardihane söömisega. Aktuse avas ja tervitas kokkutulnuid esimees Juho Jäätma, kes andis sõna sekretär Voldemar Krüppelmanile meenutamaks tegevuse kolme aastakümmet.

Nagu sõnavõtust selgus, algas õieti eestlaste ettevõtlus laagrites, kus ettevõtlikud mehed ja naised nuputasid välja võimalusi esimese raha teenimiseks. Kui siis laagritest välja mindi, oli kõigi eesmärgiks saada jalad alla normaalseks eluks ja paljud rakendasid siin uusi ideesid, mis sageli olid kaugel nende kodumaa kutsetest, eesmärgiga jõuda võõras ühiskonnas omaenda peremehe seisundini.

Kuna just siis oli plast kui tulevikumaterjal välismaailmas võidukäiku algamas, siis ei olnud imestada, kui just eestlased, kel olid silmad eriti lahti välismaailma poole, kujunesid selle ala pioneerideks Rootsis.

Tekkisid esimesed plastitööstused siin maal ja kui praegust olukorda vaadata, siis omavad eestlased veel praegugi kindla koha rootsi plastitööstuses, vaatamata sellele, et vahepeal paljud rootsi suurettevõtted on sellele alale tulnud konkurentidena.

Kuid tekkis ka muud ettevõtlust — ärisid, import- ja speditsioonifirmasid, veoärisid, ehitajaid, elektrifirmasid, insenerifirmasid, trükikodasid, kullasepatöökodasid jne. Muidugi ei puudunud ka leivatööstused, sest eestlased ei saanud oma leivata läbi.

Nagu teada on hiljem keeleoskuse ja ühiskondliku kontakti süvenemisega — ühtlasi pankade usalduse võitmisega — eestlaste tegevusraadius oluliselt suurenenud. On tehtud rahvusvahelise tähtsusega leiutisi (näit. Enn Vallaku leiutis terasetootmise alal, Max Pääbo oma tekstiilialal jne.), konstrueeritud maailmaturuga tooteid (nagu seda tegi inseneride Meeriku ja Soe poolt loodud graafiliste seadmete tehas Misomex AB), osaletud suurtes ehitusprojektides (Trepp & Källersjö), tungitud sisse reklaamalale, laevandusse ja majanduslikule ning tehnilisele nõuande alale jne.

Kodumaalt tulnud endised ettevõtjad — Ernst Seim, Alfons Pajuste jt. olid algatajaiks eesti ettevõtjate tegevuse ühise nimetaja ala viimisele eestlaste oma ühingu näol. Peeti vajalikuks kontakti omavahel ja ühiselt väljaspoole.

Eesti Ettevõtjate Ühing sai teoks ja selle esimeseks esimeheks valiti Ernst Seim.

Viimase algatusel hakati ettevõtjaskonnas liigutama ka Stokholmi Eesti Maja vajaduse ideed ning pandi kokku ka sümboolne „hambaraha". Teatavasti langes idee heale pinnale ning aktsiaseltsiga, mis idee teostamiseks loodi, ühinesid tuhanded eestlased aktsionäridena. Ernst Seimi algatusest võrsus esimene Eesti Maja Regeringsgatanil, mis osteti ülijulge optimismiga ja usus eesti avalikkuse toetusse.

Eesti ettevõtjad on, nagu kõneleja märkis, olnud sageli abistajaiks ka teistes rahvuspoliitilistes üritustes, milliseid on olnud kolme aastakümne jooksul — nimetamata ei saa jätta mh. Stokholmi-Estot.

Eesti ettevõtjad on saavutanud rootsi majanduselus hea nime ja sellega ka krediidiusalduse.

Nad on osutunud visadeks ka kriiside üleelamisel.

Tervitusi ettevõtjatele tõi Stokholmi Eesti Maja praeguse juhatuse esimees pol.mag. Leo Moks ja pangadirektor Rein Uustal andis edasi veel end. kauaaegse juhatusliikme Erast Oilingi tervitused.

Nagu esimees Juho Jäätma lõppsõnas meenutas, on tulnud juurde hulk noori ettevõtjaid, kellest suur osa on ka ühingu liikmed.

☆

Probleem on aga selles, kuidas neid kaasa tõmmatakse tegevusele, mis peamiselt seisneb ettekandekoosolekutes majandusalase informatsiooni ja ekspertiisi saamiseks,

☆

seltskondlikus läbikäimises ühiste ürituste näol, ettevõtete vastastikustes tutvumiskülastustes jne. Vanad liikmed on siin osutanud suuremat huvi ja aktiivsust. Ühingu tuleviku huvides on aga vaja ka noori aktiviseerida, rõhutas esimees.

Aktusel pidas sisuka ettekande väikeettevõtlusest Rootsi majanduses rahvusvaheliselt tegutsev majandusteadlane Ilmar Roostal, kes oma ettekandes võimaldas põgusaid paralleelpilke heita ka teiste maade — nii arenenud tööstusmaade kui arengumaade vastavatesse probleemidesse tema enda kogemuste järgi. Ilmar Roostal juhtis tähelepanu eriti asjaolule, et väiketööstused on osutunud kriisidele paremini vastupanevaiks kui suurettevõtted, kuna neid kannab terve ettevõtjaslik uuendus huvi ja väsimatu edasipüüdlus.

Sellega oli ametlik osa läbi ja algas traditsiooniline ettevõtjate mardipidu mõnusates kulinaarsetes mardipidu mõnusate kulinaarsete toodetega ja rohke eesti lauluga.

(EPL/K)

EESTLASED MAAILMARADADEL

● Thirlmere Eesti Seltsi „Koit" korraline peakoosolek toimus möödunud aastal. Aruandest selgus, et seltsi ja selle allorganisatsioonide töö ja tegevus on olnud aktiivne ja õnnestunud. Uude juhatusse valiti esimees — Helmut Juske, abiesimees — Albert Vaha, sekretär — Märge Kongas, laekur - Martin Villig ja majavanem — Arnold Ruus. Revisjonikomisjoni Eduard Kang, Johannes Pastel ja Voldemar Saidre. Juhatusest võtavad osa laulukoori esindajaina Ella Pikkat, naisringi esindajana Ingrid Kallas ja näiteringi esindajana Viktor Kruusamägi.

● Melbourne Eesti Majas toimus traditsiooniline balti kontsert. Seekordse kontserdi korraldajaiks olid eestlased. Kaastegevad olid Melbourne Eesti Ühingu „Kodu" Naiskoor ja Eesti Meeslaulu Selts Melbourne'is, mõlemad Ausma Tavesi juhatusel, Leedu Segakoor ja läti segakoor „Rota". Peale üksikkooride kava kogunesid kõik koorid lavale võimsaks 121-liikmeliseks ühiskooriks, lauldes iga rahva keeles ühiselt kaks laulu.

* Rootsi sisseränuminister Anita Gradin nimetas Rootsi Eestlastes Esinduse (REE) esimehe Johan Haabma Sisseränupoliitilise Komitee (IPOK) liikmeks. Esindus on komiteele esitanud eestlasi huvitavad seisukohad.

APRILLIS ILMUB UUDISTEOSENA

TEREMI JUTUSTUS

Estonia mässust, sõjast, Berliinist, K-Z laagrist ja muust

millega autor, Hans **Meret**, toob esile seni-avaldamata asjaolusid ja mõnegi „plaadi teise poole" viimase 50-ne aasta ajaloost meie paguluse 40-daks aastaks tulusaks ja õpetlikuks lugemiseks ESTO-84 puhul.

KALJU JÕGI, autori sõbrana, on avanud eeltellimiste vastuvõtu umbes 300-ja lk. kõvas köites illustreeritud raamatule, mille hinnaks on eel-tellijaile koos saatekuluga ainult $20.00. Tellijaile varutakse nummerdatud ja autori poolt signeeritud köited.

Tellimised saata aadressil:

KALJU JÕGI, 55 Duggan Ave. Toronto, Ont. Canada, M4V 1Y1. Tel. (416) 487-2094.

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

VOLDEMAR SAARNI'i

sündinud 17. juulil 1903
surnud 1. veebruaril 1984

mälestavad sügavas leinas

Oli elus Sul võitlusi palju,
neis
karastud mehine meel!

ABIKAASA
POEG
TÜTRED perekondadega

ARMAST LAHKUNUD KOGUDUSE LIIGET

KARL LEES'i

sündinud 12. juulil 1919 Antslas
surnud 30. jaanuaril 1984 Sault Ste. Maries

mälestab sügavas leinas

E.E.L.K. SAULT STE. MARIE KOGUDUS

ARMAST TÄDI JA RISTIEMA

BETTY TOMSON'it

neiuna TOMBAND

sündinud 8. jaanuaril 1901 Varangul
surnud 2. veebruaril 1984 New Yorgis

mälestavad sügavas leinas

Mälestus Sinust ei kustu!

VALDU ja LINDA LILLAKAS
ENN LILLAKAS perekonnaga

LEINAME OMA KALLIST KOOLIVENDA JA HEAD SÕPRA

DIPL.HELIKUNSTNIK

LEONHARD VIRKHAUS'i

* 15. nov. 1910, † 2. veebr. 1984.

ENN JÄRVEL abikaasaga
VALTER KOPPEL abikaasaga

KALLE VIIRES abikaasaga
VOLDEMAR AVARLAID

Murray E. Newbigging
Ltd.
Matusebüroo

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor

733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

Lugupeetud ja armast klubiliiget

VOLDEMAR SAARNI'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Mälestame kurbuses kauaaegset sõpra

VOLDEMAR SAARNI'i

ENN ja LINDA MERIVEE

Armast abikaasat ja sugulast

LEIDA LAANEP'it

mälestavad leinas

ANTS
REIN LAANEP abikaasaga
TOOMAS LAANEP perekonnaga
AILI ÕUNPUU lastega

Mälestame majakaaslast, sõpra ja kaasrändurit pagulasteedel

VOLDEMAR SAARNI'i

KUSTAS LIIVAMÄGI abikaasaga
MARIE PROOS
ELSS MALM
EDWARD ASOR abikaasaga
ALINE MUSTING
JENNY PETERSOO

Mälestab

VOLDEMAR SAARNI'i

ja kaastundes leinajale lesele

TORONTO EESTI AP. Õ. K. KÄSITÖÖRING

Lugupeetud ja armast klubiliiget

JOOSEP LILHEIN'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Armast sõpra

dr. ADO POOL'i

sündinud 29. juunil 1914 Vändras
surnud 26. jaanuril 1984 Portland, Oregon

mälestavad leinas

ROMMAN, HELJO ja AIMAR
TUULIT, IDA
TUULIT, LYDIA
TUULIT, BORIS ja OLGA
LEPNURM, ENNO ja HELMI
KURVITS, ELLEN ja EDUARD

Kauaaegset tuttavat

VOLDEMAR SAARNI'i

mälestab

perekond PROSTANG

Unustamata head sõpra

GEORG POOM'i

mälestavad leinas

LEO SOO
HELVI ja VILLEM NOOLANDI

Südamlik kaastunne heale sõbrale, IVO SAARNI'le
tema isa

VOLDEMAR SAARNI

surma puhul

REET ja UDO PETERSOO perekonnaga

Kauaaegset sõbrannat

JOHANNA KAEVATS'it

mälestab kurbuses

Kallis Johanna,
puhka rahus kaunil
Mt. Pleasant kalmistul.

ALVINE

Avaldan kaastunnet tütre Erikale perega

Armast ammuaegset sõpra

GEORG POOM'i

mälestavad sügavas leinas

KAUL ja THU KADAK

Armast kauaaegset sõbratari

LEIDA LAANEP'it

mälestab kurbuses

ALMA PURRES

Siiraim tänu kõigile, kes minu armsa abikaasa

ERNST LÕIVOKESE

viimsele teekonnale saatmisest osa võtsid ja teda mälestasid küll lillede, annetuste ja kuulutustega.

Tänu ka soojade kaastundeavalduste eest mulle isiklikult või kirjateel.

Samuti tänu pastor O. Gnadenteichile nii südamliku ja lohutava matusetalituse eest ning hr. G. Ittalile leinahelinasaadete eest lahkunule.

Eriline tänu hr. E. Kirsile perekonnaga, kes mind suure südamesoojusega minu raskel leinaajal igati aitasid.

Veel kord südamlik tänu kõigile.

Leinaja LESK
OMAKSED Kodu-Eestis

Invaliidetoetava Naisringi liikmeid. 1. rida, vasakult — Õie Türk, Emilie Vooglaid, Helju Salumets, Vera Lindemann, Marta Tiido, Linda Kirs, Hilda Ohi. 2. rida — Nora Taul, pr. Toots, Aino Laanep, Maria Ehrstein, Ene Paulus, Leida Roosimäe, Evi Moks, Anne Pajuäär. 3. rida — Ilse Härm, Anna-Liisa Valdson, Helle Kreem, Lemmi Pent, Ellen Kruusement, Juta Kübarsepp, Helgi Sooaru, Anne Orunuk.

Näidakem oma külalislahkust sõjainvaliididele

Eesti Invaliidetoetava Naisringi esinaine Veera Lindemann vestleb oma organisatsiooni eesmärkidest ja praegusest aktsioonist

Sügiseseks hooaja kõrgpunktiks on olnud Eesti Invaliidetoetava Naisringi moenäitus, millised on aastate jooksul äratanud väga suurt huvi. Selle ürituse korraldajaks on väiksem eesti naisorganisatsioon, kelle tööst vestleb praegune esinaine Veera Lindemann. Eriti just nüüd on selle organisatsiooni töö saanud aktuaalseks, kuna see on osaline Saksamaalt toodavate sõjainvaliidide vastuvõtjana ja toetuse andjana.

V. Lindemann märgib organisatsiooni sünniloo juurde, et see asutati 1967. a. märtsis ja esimeseks ürituseks oli moenäitus sama aasta oktoobris. Järgmisel kevadel alustati näitemüügiga, kus võitudeks olid esemed mida organisatsiooni liikmed selleks otstarbeks valmistasid. Idee sellise organisatsiooni loomiseks saadi asjaolust, et kõik liikmed olid endiste sõdurite abikaasad, kel oli südameasjaks haavata saanud sõdurite abistamine. Naisringi põhikirjas oli see ainsaks punktiks ja seda on ka senised 17 aastat tehtud.

Kogu aeg on olnud toetuste saajaks Schönau-Heidelbergi sõjameeste kodu.

Neile saadetud toetussummadega on tehtud mitmesuguseid remonttöid, ehitati saun ja just möödunud aastal kasutati $3000 keskkütte uuendamiseks.

Kõik senini moenäituste ja näitemüükidega kogutud summad $20.000 ümber on saadetud neile.

Nüüd on $3000 antud ESTO-84 puhul kavatsetava sõjainvaliidide Torontosse toomise kulude osaliseks katteks. See on viiendik toimkonna eesmärgiks seatud $15.000 eelarves. Kuigi ka teistelt organisatsioonidelt on laekunud $2500, on veel palju abi vaja, ja seda üsna peatselt, sest ESTO-84 pidustused lähenevad kiiresti ja eeltööde tegemine tuleb juba nüüd kõigis asjus korraldada.

Saksamaal on Schönaus 136 ja Geislingenis 20 sõjavigastatut. Seekord tahetakse aidata neid, kes pole varem eesti päevadel käinud. Geislingenist on teada juba kuus meest, Schönau osas oodatakse vastust.

Nimetatud rahasumma $15.000 võimaldaks kuni 12-l mehel siia tulla, kattes nende sõidu- ja siinelamise kulud.

Victoria College'is on 20 voodit neile juba kinni pandud, kuna on arvata, et neil ka saatjad on kaasas. See on soodsamaid majutusvõimalusi ja asukoht linna südamikus.

Veera Lindemann on Invaliide Toetava Naisringi esindajana ESTO-84 Sõjainvaliidide toimkonnas laekuriks, kus esimeheks on V. Raiend ja sekretäriks R. Moks. Praegu on neile südamelähedane kodumaa kaitsel vigastada saanud eesti sõjameestele rahvuslikule suursündmusele kaasaelamise võimaldamine. Seda rõõmu on varem märgatud nende silmis, kes samasuguste sündmuste puhul on olnud aukülalisteks.

Ja viimane, mida V. Lindemann selle abistamistegevuse juures märgib, on palve kõigile kaasmaalastele, et nad meenutaksid, et sõjameeste ohvrivalmiduse tõttu pääsesid nad enamuses pagulusse ja vabasse maailma.

Nüüd sobiks neile appi tulla, neile oma tänulikkust näidata omapoolse toetusega ja neile Torontosse tulles külalislahkust näidata.

Asja lihtsamaks tegemiseks võidakse toetus sisse maksta Toronto Eesti Ühispangas ESTO-84 Sõjainvaliidide Komitee arvele nr. 7759 või otse laekurile saata.

Selline on lühipilk Eesti Invaliidetoetava Naisringi tööle. Kui selle esimeseks esinaiseks oli Lisanne Vaher ja nüüd Veera Lindemann, siis on nende ümber olnud aktiivne grupp oma eesmärgile pühendunud eesti sõjameeste abikaasasid. Nende töövilja on aastaid tuntud Saksamaal, kus seda on vaja olnud ja tänavu kaasaaidates vigastatud sõjameeste Torontosse toomisele.

Sõjavigastatuid Saksamaalt

ESTO-84 Sõjainvaliidide Komitee teatab, et Saksamaalt lendavad Keskkomitee poolt korraldatava ühislennuga Torontosse järgmised sõjavigastatud:

1. Bergmann, Edgar Karlsruhest. 2. Eichhorn, Ludmilla Tübingen. 3. Kepp, Gustav Meerbeck. 4. Kriis, Henno Stuttgart. 5. Liivak, Harald Bocholt. 6. Mäesalu, Arnold Oldenburg. 7. Nassar, Johannes Geslingen. 8. Nurmik, Eldor Bielefeld. 9. Pruul, Albert Oftersheim. 10. Rohumets, Artur Oldenburg 11. Rosenberg, Alfred Fürth. 12. Rõivas, Alfred Geislingen. 13. Veskimägi, Lembit Köln. Ja Inglismaalt: Valk, Osvald Shipley, West-Yorks.

Keskkomitee on lennupiletid tellinud ja vastava sissemaksu teinud. Saksamaalt on ühislennuks Torontosse registreerinud üle 50 isiku. Lend toimub reedel, 6. juulil ja tagasilennud Torontost esmaspäevadel 16., 23. ja 30. juulil. Saksamaal korraldab ühislendu keskkomitee sekretär Villu Laidsaar.

Et sõjavigastatuid väärikalt vastu võtta, pöördume käesolevaga järjekordselt eesti rahva poole ülemaailmses ulatuses, rahaliselt meid toetada ja tshekid saata laekurile: Vera Lindemann, 50 Old Kington Road, Apt. 4-203, Scarborough, Ontario, M1E 4Y1, Canada.

ESTO-84 Sõjainvaliidide Komitee

Insener Elmar Ott liiklusõnnetuse ohvriks

17. jaanuaril langes raske liiklusõnnetuse ohvriks insener Elmar Ott Los Angeleses. Kadunu oli pärastlõunal läinud arsti juurde ja oli tagasiteel ületamas tänavat, kuid mitte ristumiskohas, vaid keskosas. Arvatavasti ei märganud ta samal momendil lähenevat veomasinat, kes temale peale sõitis enne kui juht suutis masina peatada. Pealesõidu hoop oli nii tugev, et kadunu sai silmapilkselt surma. Ta viidi küll kohe haiglasse, kus võidi kinnitada surma.

Elmar Ott oli sündinud 13. dets. 1908 Otepääl. Lõpetas seal ühisgümnaasiumi ja õppis pärast seda Tallinna Tehnikumis elektrialal. Töötas elektriinsenerina USA-s kuni pensionile minekuni, mil valis elukohaks poja asukoha Kalifornias.

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kirikus 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

Pühapäeval, 12. veebr. JUMALATEENISTUS kell 11 hommikul. Solist Monica Zerbe.

Pärast jumalateenistust film Jeesusest „Tourin Shroud" — 1 tund. Kohv.

Pühapäeval, 19. veebr. kell 11 hommikul JUMALATEENISTUS. Jutlustab õp. Edgar Heinsoo.

Leerieelsed.

Pärast jumalateenistust Edgar Heinsoo loeng: Usk ja teadus.

Reedel, 24. veebr. Eesti Vabariigi aastapäeva- JUMALATEENISTUS kell 7.30. Solist Ragnar Pohlak.

Pühapäeval 26. veebr. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS.

Noorte Kohvik pühap., 26 veebr. kell 7.30 all kiriku saalis. Esineb James Masters St. George The Martyr kirikust. Sissepääsuks vabatahtlik annetus. Kohv, koogid, võileivad. Teo kaasa kõik oma sõbrad. Inf. Ando Kass, tel. 444-6468.

Ingliskeelsed JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval 9.30 homm. Pühapäevakool igal pühapäeval JUMALATEENISTUSEGA samaaegselt.

Piiblitunnid igal pühapäeval kell 10.00.

KOGUDUSE KANTSELEI on avatud teisipäeviti 10—6-ni, neljapäeviti 12—3 p.l.

Õp. Andres Taul on Pühamaa tutvumisreisil 13.—20. veebruarini. Kogudust hooldab õp. Edgar Heinsoo.

ÕPETAJA KÕNETUNNID kolmapäeviti 9.30—12, neljapäeviti 6—8 õhtul kiriku kantseleis.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639

Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488

„VABADUSE KUULUTUSE"

raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 12. veebr. kell 10.15 hommikul pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11.00 lastele.

Kell 11.00 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb G. Tammo, naistrio.

Kell 6.00 õ. Olivet Baptisti koguduse segakoori külakost, kõneleb pastor H. Estabrooks.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Kolmapäeval, 8. veebruaril kell 7 õhtul PALVEÕHTU.

Pühapäeval, 12. veebruaril kell 2 p.l. PÜHAPÄEVAKOOL lastele ja PIIBLIKOOL täiskasvanuile. Allan Laur.

Kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Evald Kiil, New York'ist. Laulavad Heli, Lehte ja Pilvi Leesment. (Buss Eesti Kodust 1.30 p.l.)

Kell 6 õ. ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Kõneleb dr. Mart Leesment.

Laupäeval, 18. veebruaril kell 7 õ. EVANGEELIUMI KUULUTUS. Anne ja Jaanus Kärner laulus ja sõnas.

TORONTO EESTI SEITSMENDA PÄEVA ADVENTKOGUDUS

804 Broadview Avenue (ailmaaraudteejaama vastas Eesti Maja poole). Abijutlustaja telefon 626-3417.

Laupäeval, 11. veebr. kell 9.30 homm. piibliklass ainel: sõnakuulmine JUMALATEENISTUS kell 10 homm. Teemal: kuidas õpime Jumalat tundma? Kõneleb Olev Tralla. Teretulemast.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Pefersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172
Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 12. veebr. kell 4 p.l. pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Uue nõukogu ametisse õnnistamine.

Pühapäeval, 19. veebr. kell 11 homm. pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Laupäeval, 25. veebr. kell 4 p.l. Eesti Vabariigi 66. aastapäeva tähistav piiskoplik JUMALATEENISTUS. Jutlustab piiskop Karl Raudsepp, laulab koguduse segakoor. Pärast jumalateenistust aktus ja kohvilaud. Aktusel kõneleb skm Enn Kiilaspea.

Pühapäeval, 26. veebr. jumalateenistust ei ole.

Pühapäeval, 4. märtsil kell 11 hommikul pühapäevane JUMALATEENISTUS.

Pühapäevakool igal pühapäeval JUMALATEENISTUSE ajal.

Leerieelsed iga kella 11-kümnese JUMALATEENISTUSE ajal.

Piiblitunnid tund aega iga enne kella 4-jast JUMALATEENISTUST.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—3 ja pärast jumalateenistusi.

Surmav troopiline torm Lõuna-Aafrikas

CAPE TOWN — Vähemalt 114 inimest said surma ja miljonite dollarite ulatuses kahjustusi, kui troopiline vihmasadu käis üle Lõuna-Aafrika. Masambiikis on surmasaanuid 80, Svaasimaal 24 ja Lõuna-Aafrikas 10. Kardetakse, et surmasaanuid võib olla veelgi rohkem tormi poolt üleujutatud aladel.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 8. veebruaril kell 7.30 õhtul piibli-palvetund ainel: Metsalise isik piiblis.

Kolmap., 8. veebr. kell 7.30 piiblipalvetund

Pühap., 12. veebr. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kus teenivad A. Ehasoo ja E. Kiil New Yorgist. Laulab naisansambel.

UUS MIINIMUMPALGA MÄÄR ONTARIOS

Uus miinimumpalga määr jõustub 1. märtsil 1984. Edaspidine palgatõus jõustub 1. oktoobril 1984.

	Kehtiv 1. märtsist	Kehtiv 1. oktoobrist
Üldine tunnipalk	$3.85	$4.00
Õppija tunnipalk	$3.75	$3.90
Õpilase tunnipalk (alla 18 a.)	$3.00	$3.15
Ehituste juures töötaja tunnipalk	$4.10	$4.25
Alkoholi serveerijad, litsentsiga lokaalides	$3.35	$3.50

Lisainformatsiooni võib saada kontorist — Employment Standards Branch, Ontario Ministry of Labour — järgmistest linnadest:

HAMILTON Tel: (416) 521-7740
KENORA Tel: (807) 468-3128
KINGSTON Tel: (613) 547-3417
KITCHENER Tel: (519) 744-8101
LONDON Tel: (519) 439-3231
OTTAWA Tel: (613) 523-7530
SAULT STE. MARIE Tel: (705) 949-3331
ST. CATHARINES Tel: (416) 682-7261
SUDBURY Tel: (705) 675-4455
THUNDER BAY Tel: (807) 475-1691
TIMMINS Tel: (705) 267-6231
TORONTO Tel: (416) 965-5251
WINDSOR Tel: (519) 256-8278

Tasuta helistamiseks vaadake oma lokaalsest telefoniraamatust valitsuse nimekirja alt.

Ministry of Labour
Ontario
Employment Standards Branch

SPORT

ERMO KULMAR

Estonia masterite võidukäik jätkub

Jaan Roos osutus ka sel aastal maailmarekordimeheks kiirkõnnis, lisades viis Kanada rekordit (5 km sees ja väljas, 10 km, 20 km ja 50 km). Karl Treile kuulub neli Kanada rekordit hüpetes (kaugus sees ja väljas, kõrgus ja kolmik). Ermo Kulmar „uustulnukana" sai kaks Kanada rekordit sprintides (100 ja 200 m), tema 200 m aeg Veterani Maailmamängudel oli paremuselt kaheksas 30-ne hulgast.

Mis puutub tabelis toodud Välis-Eesti rekorditesse, tehtud ainult rahvusvahelistel võistlustel, siis nende arv on kasvanud 89-le (20 tehtud sees ja 69 väljas), võrreldes mulluse 59-ga. Ainult 33 rekordit on veel jäänud eelmiste aastate nimekirja.

Tabeli ajaarvamise alguseks on võetud august 1975, sest siis eesti masterid Viktor Peters ja Arnold Till osalesid Esimestel Veteranide Maailmamängudel Torontos. Muide, A. Tilli (55 pluss klassis) tollal, kaheksa aasta eest, püstitatud kuulitõuke ja kettaheite rekordid ületati tänavu J. Lents'i poolt.

Vaadeldes tabelit on ilmne, et mitmeil aladel terve rida vanuseklasse on veel rekorditega täitmata ja, et veidi üle 50% rekordeist (47) on tehtud 60 pluss kuni 70 pluss vanuses masterite poolt.

Nüüdsel massijooksude ajajärgul oleks põhjust loota, et ka keskeasse jõudnud endised eesti sportlased ja spordihuvilised hakkaksid osalema masterite tervisespordis. Preemiaks oleks keha „roostetamise"-mandumise vältimine, kasvav elujõud ning uute elamuste salvestus. Eeskujuks võiks olla endine Kanada olümpiameeskonna jooksja Ergas Leps, kes nüüd teeb kaasa „Estonia" võistkonna 40 pluss klassis.

Öeldakse, et kunagi pole hilja alata. Seda tõendavad 70 pluss vanuseklassi masterid K. Trei ja E. Kulmar, kes kaheaastase kergejõustiku treeninguga ja kuue Kanada rekordiga on jõudnud rahvusvahelisele tasemele või nii-öelda maailmaklassi lävele. Suuri „sündmusi" võiks oodata Karl Treilt, kes nüüd hakkab võistlema 75-pluss klassis!

KLUBIVÕISTLUSED

Kui mulluses Kanada murdmaateatejooksus „ESTONIA" kolmene meeskond saavutas teise koha, siis tänavu toodi esimene koht, ühtlasi murdes Metro Toronto Fitness Club'i kauaaegne hegemoonia, 60-pluss vanuseklassis.

Igaaastasel põneval Kanada Marterklubide Karikavõistlusel, mis peetakse kaheksal alal, „ESTONIA" näitas väikest edu 9354 punktiga mulluse 9331 vastu. Klubide järjestuses jäi aga eesti klubi neljandaks, kuna möödunud aastal oldi kolmas.

Hästi ei käinud käsi ka mitmekordsel karikavõitjal Läti TF Klubil, kes oli nüüd teine 9905 punktiga. Ootamatult võitis kanadalastest „Masters Sprint Club", mullune neljas, kes parandas oma punkte 2967 võrra (!), viies need 10665-le. „MSC" kiiret arengut aitab ka nende piiramatu võimalus hankida uusi liikmeid, mis on aga piiratud väikese etnilise rahvusgrupi juures, eriti siis, kui endiste sportlaste hulgas on märgata „loorberitele puhkama jäänud" mentaliteeti.

Aasta 1984 võib kujuneda kriitiliseks siis, kui eesti ja läti klubide positsioonid ei parane või halvenevad. Läti masterite kuulsus A. Ticmanis avaldas juba mõtte, et nende ja meie klubid peaksid koonduma „BALTI" nime alla, mis veidigi aitaks hoida tähelepanu väikerahvastele.

REFERAADID

Tervisespordi-teemalise referaatide õhtu korraldas „Estonia" Masterite Klubi 23. juunil 1983 „Eesti Kodu" saalis, Scarboros, umbes 50-le pealtkuulajale vanemast põlvkonnast. Kõnelejad oli J. Roos, V. Peters ja E. Kulmar teemal „Kehaline vormisolek pärast 40. eluaastat ja tervise-kõnd". Näidati ka filmi, et huvi elustada kehakultuuri harrastamiseks. Nooremaealised näivad unustavat, et õige rikkus seisab tervises.

Järgneb

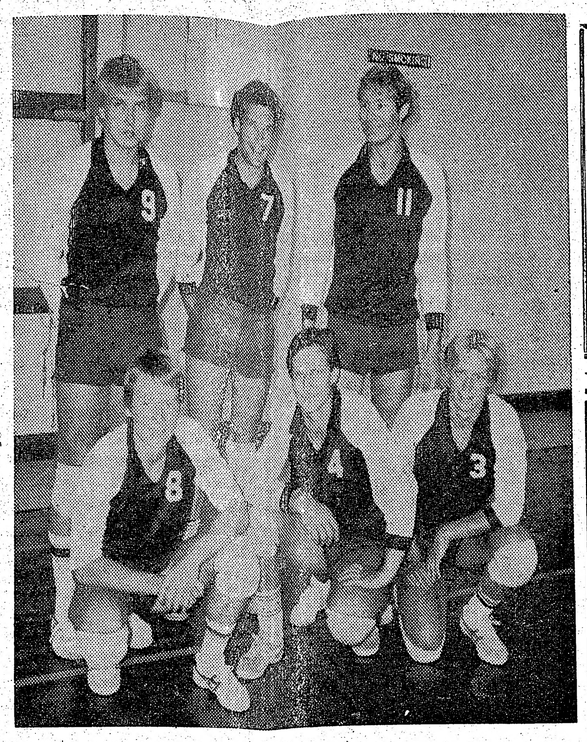

Adelaide'is koos XII Eesti Päevadega toimusid ka XXV Eesti Mängud, kus üheks osaks olid võrkpallivõistlused. Parimaks meeskonnaks osutus Adelaide meeskond, kes lubab eeloleval suvel ka Torontosse tulla siinse Kalevi meeskonnaga jõudu katsuma. Pildil võidukas meeskond, esireas vasakult Raoul Tuul, Hillar Ranniko, (kapten) Indra Reinpuu, teises reas Andres Lomp, Andrew Kirss ja Douglas Vainsaar.

Foto: Lia Holmberg

Spordiuudiseid kodumaalt

Rahvusvaheline Kergejõustikustatistikute Assotsiatsioon (ATFS) on koostanud „perekondlikud" paremustabelid mitmevõistluse punktitabeli alusel. Eesti edukaimaid olid 1983. a.:

Abielupaar 2146 p. Ramon ja Reet Lindal, teivas 5.36 — kõrgus 1.78.

Vennad 2001 p. Tarmo ja Raul Valgepea, kõrgus 2.22—2.12.

Õed 1863 p. Tiina ja Maie Laatspera, kõrgus 1.70 — kaugus 6.10.

Vend ja õde 1927 p. Kalev ja Mare Külv, ketas 65.34 — 43.90.

Isa ja poeg 1905 p. Oskar ja Enn Erikson, ketas 47.84 — 61.96

Ema ja tütar 1859 p. Helgi ja Kaie Kivi, kõrgus 1.65 — 1.74.

Isa ja tütar 2020 p. Rein ja Liina Aun, kümnevõistlus 8026 p. — kõrgus 1.71.

Jälgige eesti organisatsioonide tegevust VABA EESTLASES!

Toimetusele saadetud kirjandus

Salme Ekbaum, ÕHUMÄRGI ALL. Viies kogu luuletusi, Toronto 1983. 64. lk. Kogu sisaldab tsüklid „Saatuse puu", „Järelhõõgus", „Ajahunt", „Tunamulluseid ridu", „Angelus" ja „Õhtu tiiva all".

REPORTS ON COMMUNIST ACTIVITIES IN EASTERN EUROPE nr. 517/518 — 1983. Eesti Rahvusfondi bülletäänis on avaldatud mitmeid artikleid ja teateid, mis kirjeldavad rasket elu okupeeritud Eestis ja teistes Ida-Euroopa maades.

VALGED PÕLLUD nr. 88 — 1983. TEBK Misjonitoimkonna väljaandes on avaldatud M. Polasheki luuletus „Kristus", H. Elleri „Jõuluvalgus", „Teen World Outreach", Esther Sirotkini mälestuste „Sihi poole" järg, D. Richardsoni „Rahulaps", „Võidutsev usk", Pan-Ameerika evangeelse misjoni tööst misjonikirju Paapua Uus-Gineast. Kaliforniast, Brasiiliast, Indiast, Kanada Northwest Territories'ilt, Filipiinidelt, Guatemaalast, Bangladeshist, Burmast, Jaapanist, lõpuks jõulutervitusi misjonäridele, misjoni sõpradele ja „Valged Põllud" lugejaile.

ILMUS:

S. EKBAUMI
LUULETUSKOGU

ÕHUMÄRGI ALL

Hind $10.– pluss saatekulu $1.75

Saadaval Vaba Eestlase talituses

MÜÜGIL

Eesti muinasjutte inglise keeles

„TALES FROM ESTONIA"

tõlkinud Gisela McBride

31 MUINASJUTTU JA KOKKUVÕTE „KALEVIPOJAST"

$5.75 — 50 centi postikulu

Saadaval Vaba Eestlase talituses

Ilmus kordustrükis T. E. S. Täiendnskoolide XVII väljaandena huvitav laste- ja noorsoojutt

M. SILLAOTSA

TRIPS, TRAPS, TRULL

Saadaval postiteel: L. Marley, 9 Parravano Court, Willowdale, Ont. M2R 3S8 või „Vaba Eestlase" talitusest.

HIND $4.00 — postiteel $4.75

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	$4.—
Uku Maasing „Udu Toonela jõelt"	8.—
Uku Maasing „Piiridele Pyydes"	6.—
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.—
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	6.—
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	6.—
V. Salo — Riik ja kirikud	4.—
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	6.—
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	6.—
Blaise Pascal — Mõtted	4.—
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	6.—
Arno Vihalemm — Kunstnik eesti kirjanduses	4.—
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—
Ilona Laaman — Üks üsna kerge haigus (luuletused)	6.—
Kaugver — 40 küünalt	6.—
R. Tagore — Puuviljapõõm	6.—
A. Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	6.—

PLUSS SAATEKULU 50 c IGALT RAAMATULT

Kummelite suvi

Aili Helm

Pühendatud kodumaa noortele

15.

„Eljen madjar!" mõrgas üks habemik, — ju ta vist veel hõimukongresse mäletas. „Laabas riitas!" liitus keegi teine — ju vist siberak, kes laagris leedu keelt kuulnud. Ja paiguti tundus juba nagu paabelis, kui välismaa koorid mööda marssisid: ei olnud seal maad ega rahvast kelle keelt mõni eestlane poleks osanud. Ainult „ameerika keelt" ei kuuldunud, kuigi seda ju eesti koolides pisut ikka õpetati... Aga ei olnud ju ka ameeriklasi. Trummipõristajad ja pasunakoorid tegid oma märulit „seest väljaspoole" — aga ka nendel tekkis hea kontakt pealtvaatajatega. Mida samm kaugemale Võidu väljakust ja mida ligemale laulupeoplatsile — seda tihedamaks see „side" muutus. Kaevurite koorile skandeerisid lapsed — kes neid õpetanud oli? —

„Kadakpõõsa juure all
eluruum tal sügaval..."

Kaevurid vastasid vapralt lausa lauluga „Elas ükskord mutionu..."

Viljandlastele lauldi: „Mulgimaal, seal on hea elada!" ja mulgid jätkasid ise oma viljakandva maa kiitmist. Korraldus rongkäigus mitte laulda, oli ununenud. Vaatajate tervitused muutsid meeleolu ja pidi lausa imestama, miks teeäärsed ja teepealsed üksteisele kaela ei langenud ja tantsu lööma ei kippunud. Aga omajagu mõõdukas on see eestlase keskmine temperament. Ei suutnud üks enalt hoida „Vanemuislastele" — segakoorile hüüdmast: „Elagu Eesti lauljad!" Koorist vastas keegi K. A. Hermanni deviisiga: „Elagu Eestimaa, üleüldse ja igatepidi!"

Rutt laskis taadi käevangust lahti, viibutas oma nokkmütsi ja hüüdis:

„Elagu eesti noorus! Elagu poistekoor!"

Siis lisas ta veel: „Tere Hillar!" Hüütu märkas Rutti, viipas tervituse — aga kui ta midagi ütles, siis seda Rutt ei kuulnud just tema nina all mängima plahvatanud orkestri tõttu. Tütarlaps kummardus taadi kõrva lähedale ja ütles:

„Tead — see Hillar on Ahti vend!"

Kusagilt eestpoolt kostis laul Miku mängust Manniga...

Heikki ja Väino hommikupoolne päev oli vaba. Nüüd astusid nad, silmad lahti, teeäärt palistava rahvamassi seljataga ikka rohkem Kadrioru poole — seal pidi paremini nägema. Nüüd aga müksas Väino ühe kitsama koha peal kedagi, kes oma kaaslasega laia soome keelt puhus.

„Vabandage," ütles poiss, aga soomlane naeratas lahkesti ja lausus:

„Ei se mitään!" Et nüüd tutvus juba kogemata oli sõlmitud ja poisid hõimuvennale nähtavasti meeldisid, küsis see:

„Kuinka võitte? Teillä on täällä hauskaa! Oletteko tyytyväisiä? Hyvä juttu tämä neuvostojärjestys, eikö niin?"

Poisid, nagu suurem osa Tallinna noori, olid veendunud, et nad soome keelt hästi oskavad. Soomlase küsimused olid „täysin ymmärrettäviä", aga vastamiseks oli keeles nagu kida. Üsnagi ebakindlalt ütles Väino: „Kyllä mina mõistan, mutta en osa hästi soomeksi ütelda." Samal hetkel märkas ta rahva hulgas oma venda Matit, hüüdis soomlasele „Hetki, palun!" ja juba trükis Mati poole. „Tule!" hüüdis ta, „mul on seal kaks soome jutumeest. aga ma ei saa neile midagi öelda, keeled lähevad suus segi!"

Mati tuli ja kõike tarkust kokku võttes ütles Väino soomlastele:

„Tämä on minun veljeni, hän puhuu suomeo oikein hyvin."

Vennale aga ütles ta poolel häälel:

„Paistavad vist punased Jussid olevat... Tee neile väike töötlus."

Tuttavaks saadi kergesti — selles rahvamõllus ja niisuguses meeleolus pole see mingi mure.

Antti ja Erkki olid Kotka linnast, mehed kõrge haridusega ja mõnel määral Mati kolleegid. Jutt käis väledalt ja kotkalased tükkisid korduvalt halvustavaid märkusi pillama oma „porvarite" kohta ning siinseid „tovereid" kiitma.

„Kui arvate, et viisakuse pärast meie punaseid kiitma peate, siis jätke see, mina ei ole marksist."

Aga soomlased kinnitasid, et pole nende jutus midagi „pelkkää kohteliaisuutta" — nemad jälle on marksistid, vaata kuidas. Sellepärast nad oma „isokenkäistest" ühteist paha teavad ja ütlevadki... Matti tegi lihtsalt ja lõbusalt selgeks, et nii suure-saapamehi Soomes ei olegi kui meil siin praegu. Ja marksi-sotsialismi poole Liidus ammugi mitte! Kas teie suurtel ninadel ja parteibossidel on näiteks omaette ja teistele sissepääsmatud poed, kust kõige paremat tavarat saab kõige odavama hinnaga? Ei? Aga meil on.

„Noo-noo!" imestas Erkki, „mutta Neuvostoliito on sittenkin ensimmäinen sosialistinen valtio ja vanhin..."

„Juba liigagi vana", ütles Mati, „aga ei-sosialistinen..."

„Oled sa usklik, baptisti tai kuka?" küsis Antti. Mehed olid ilma tseremooniata sinatama hakanud, Mati hea soome keel oli selle enesestmõistetavaks teinud.

„Pole ma päästearmeelane, aga pole ka punaste kogudusest", ütles Mati ja lisas: „Kuulake pisut — seletan teile seda asja. Eestlane pole iial olnud õige usklik ega ka õigeusklik. Kristlus toodi meile mõõgaga, sellepärast oli õige eestlan 700 aastat ainult lahja kristlane. Nägu ja nimepidi küll. Kuid olid meil omad pietistidki, aga sisemiselt pole see jõuga pealesurutud usk meile iial oma olnud. Ja veel vähem on seda tankide ja vangiraudadega toodud punane uus usk — ehk saate aru? Seda viimast me vihkame. Esimesega, luterlusega, oleme välispidi harjunud, teeme kombeid kaasa, ja eriti praegu, kuna vana kirik on meie liitlane uue kultuse vastases võitluses ja vene prügijumalate usu vihkamises!"

Kotka marksistid märkasid Mati kõne tulisust. Erkki katsus meest vähe jahutada märkusega:

„Ei marksism usk ole, see on teadus!"

„Kristlik teoloogia on ka teadus — Kas pole?"

„Mutta Lenin ei ole jumalan poika, hän on nero..."

„Eesti keeles öeldakse näru. Ta oli tatarlasest aadliku poeg, aga Kristus ainult puusepa..."

„Voi kauheata!" ohkas Antti, „pane mees tähele: minu isa oli „Hoia siin silmad lahti — kõrvad kah — ja veendud varsti, et aeg on sul oma kogudusest välja astuda ja vana kah kaasa tõmmata!"

„Isäni on kuollut", ütles Antti lihtsalt, „aga sinuga sünniks pikemalt rääkida. Vihane virolainen, tule õhtul hotelli!"

„Ei meiesugust sinna praegu sisse lasta, mul pole vastavat propuskit. Vestleme siinsamas — või laulupeoväljakul, kui lusti on. Minul küll on, sest soomlased on mulle sümpaatsed oma talve- ja jätkusõja pärast ja ma tunnen ennast nagu misjonär, kes teie paganaid peab õigesse usku pöörama".

Jutt jätkus tõesti vabas õhus. Juba kusagil enne lauluväljakut leiti tühi laud ja õlut — aga janutama ajas kõvasti. Kõige raskem oli Matil soome vendadele selgeks teha, et uut usku marksismi asemel pole vaja otsidagi, nagu ka mitte nii lamedat elumõtet, kui see mida omaaegsed pärispunased kuulutasid: aina parema homse nimel! Kellele parema? Oma ninameestele nad selle said — masside viletsuse ja poolorjuse hinnaga.

„Täna näete venelasi vähe — nad püüavad võõrastele muljet jätta, et neid siin teab kui palju polegi. Aga kes meid tappis, vangistas, küüditas? Kes hoiab meil suukorvi peas, kelle tsensorid ja hlavlitsid need on, kes meie posti, kirjandust, filmi ja kõike kohitsevad, keelavad ja ümber teevad, valeks teevad?"

(Järgneb)

Noorus, elamata elu ja järelelu

Salme Ekbaum: Inimene Ingel, romaan, Eesti Kirjanike Kooperatiiv, Lund, 1983, 205 lk.

Salme Ekbaum on mulk ja mulgi laia haardega toob ta järjekordselt lugeja ette kaks raamatut korraga, luuletuskogu ja romaani. Luuletuskogu „Õhumärgi all" leiab käsitlemist eraldi, seekord vaatleme romaani „Inimene Ingel".

Autor ütleb tiitellehe siseküljel, et „selle teose tegelased on fantaasiakujud. Nende võimalik kokkusattuvus tegelikkusega on juhuslik." Nii tavatsevad ütelda paljud autorid, kuigi nad ise väga hästi teavad, et iga kirjanduslik teos on alati teatud määral autobiograafiline.

Üle poole romaanist kulub lapsepõlve ja kohati tootsliku tämbriga häälestatud kooliaastate kirjeldusele. Romaani teine pool aga on väga sisutihe ja tugeva pingega, nii et raamatut on raske käest ära panna, lugeja hakkab ootama olukordade lahendusi. Olukordi on aga mitmeid.

Tervet romaani hoiab koos kahe naise vaheline ja elus nii tihti esinev vihkamise-kiindumuse kompleks. Ingel ja Aini — nii on naiste nimed — on kunagi õrnas lapseeas samasse poissi armunud. Kuivõrd armunud oli Ingel, ei saa küll lugeja kunagi teada, kuna romaan on kirjutatud minavormis ja lugejat pühendatakse ainult minategelase Aini siseellu. Ka Inglit näeb lugeja nii, nagu Aini teda näeb, kelle „vana arm" ei roosteta ja sellest tingituna ei lahtu ka viha. Ingel on Aini arusaama kohaselt ta elu mürgitanud ja kuigi noorusearmastus Olari puhkab ammugi juba Helsingi sõdurikalmistul, lokkab Aini kiivus ja kahtlustus Ingli suhtes ikka endiselt edasi. Nimelt veetis Olari oma viimase öö kodumaal Ingli juures ja kuigi Ingel kinnitab inimpõlv hiljem, et nende vahel ei juhtunud midagi, poisil lihtsalt polnud kuskil ööd veeta, on see tunnistus — kui sedagi usküda — hiljaks jäänud. Aini ei suuda oma kinnisideid enam revideerida, ümberhindamistest rääkimata.

Aini vend satub suure põgenemise ajal Saksamaale ja kohtab seal Inglit. Neist oleks peagu et võinud abielupaar saada, kui mitte Aini Rootsist sellele oma veto poleks peale pannud. Seda ja teisi taolisi seiku arvestades on huvitav mängida ideega, missuguseks oleks kujunenud romaani külg, kui minategelane oleks Ingel olnud.

Aini muidugi abiellub, tal on kaks lastki, kuid see abielu on nagu „Tuulest viidud" Scarlet O'Hara abielu, kelle armastus kuulub mineviku idealiseeritud varjukujule. Sisetõkete tõttu elamata abielu, kodumaa kaotusest ja maapaost tingitud elamata elu...

Romaani mõjuvaim osa on külaskäik kodumaale. Kodumaasse suhtub kirjanik suure mõistmisega ja hellusega, ta oskab vaadata maskide taha. Pealegi on see osa informatiivne, sest kui paljud meist näiteks teavad, kuidas kodumaal maeti Siberi jäljetusse kadunud surnuid?

Kodumaa külaskäigul saab alguse ka üks romaani huvitavamaid kõrvalhaardeid. Kahe küpse — et mitte ütelda vanema inimese — kiindumine teineteisesse. Sellel vahekorral muidugi puudub tulevik, millest mõlemad on teadlikud. Paratamatust resignatsioonist hoolimata, on see elujaatav tunnetus mis meie kirjanduses senini puudutamata.

Romaan pakub veel mitmeid elavaid ja tänapäeva põikavaid kõrvalhaardeid, nagu kiirpilk Aini laste ellu. Sümboolne tundub olevat seegi, et Aini saab veel vanas eas lapse — tütrepoja Marki. Nagu ta ema ja vanaema, peab Markki kord ise oma otsused ja eksimused sooritama, kuid praegu on ta alles neljane ja Aini hakkab talle oma parima arusaama järele eesti keelt õpetama.

Nii olemegi välja jõudnud eesti keele juurde.

George Orwell, keda tsiteerimata enam ridagi paberile panna ei saa, kirjutas 1947. a., et keel ei ole kaugeltki mitte ainult kirjanduslik abinõu, vaid peamiselt alati poliitiline ning et keele hävinguga kaasub paratamatult moraalne häving. Ta nõuab keele respekteerimist ja hoiatab keelelise minnalaskmise eest. Kui keel on vaene ja kaotab mõtteselguse või koguni hävib, siis on selle tulemus kaos. Meie pole sellest kaosest mitte väga kaugel.

Salme Ekbaumi keel on elav, moodne ja hoolitsetud. Seal on sugemeid rahva- ja luulekeelest („Päästevöö, päästevöö, järel on meri ja jälle on öö... (lk. 182) siis „Pilvevari, pilvevari, nagu mustade hakkide kari..." (lk. 89) jne.)

Head luuletajad ja head kirjanikud on alati vajanud head lugejaskonda, on ju see nende eksistentsi alus. Meie ei tohiks praegu, kus kodumaa nii palju vaeva näeb emakeele säilitamise pärast, seda alust neilt mitte päriselt ära võtta. Salme Ekbaumi „Inimene Ingel" väärib head lugejaskonda.

Valli Voitk

Adelaide'is toimunud XII Eesti Päevadel oli Gunnar Neeme Kalevipoja ainelise kunstinäitus. Pildil kunstnik koos Eesti Päevade üldjuhi Ene-Mai Reinpuuga.

Foto: Lia Holmberg

Gunnar Neeme looming

„Kalevipoeg" kujutavas kunstis

Eesti rahva eepos „Kalevipoeg" on ligemale sadaviiskümmend aastat kunstnikkude loomingut inspireerinud. Mitte üksi eesti, vaid ka balti ja teiste rahvuste kunstnikud on tema ainevalda kasutanud. Kuid vaatamata kõigele, on peatutud peamiselt ainult populaarsete lugude kaunistamise juures, mida kindlasti on põhjustanud vastavate sündmuste muinasjutuline lihtsus. Sügavamat ja tõsist tähelepanu eeposele on senini osutanud loomingulise lähenemisega Oskar Kallis rahvusmõttelise analüüsiga, Kristjan Raud ürgse müstikaga ja Ott Kangilaski lüürilise meeleolutsemisega. Ülejäänud osas on tegemist paatosega või aine jutustava kujutamisega. Tõstes pildilikkuse peamiseks elemendiks, mis kirjanduses moodustaks proosalise jutustuse. Kusjuures positiiveks jõuks on ainult isiklik kunstiline oskus. Tehniliselt on aga kõik olnud üllatavalt ulatuslik. Joonistus, graafiga, akvarell, õlimaal ja skulptuur, millele lisandub veel rakenduskunst ja naiskäsitöö. Mis näitab kujukalt, et „Kalevipoeg" on olnud meie rahva loovas meeles rikkalikult ammutamatuks ainevallaks. Võime uhkusega kinnitada, et kõik eeltoodu on alles algus, sest iga uus generatsioon leiab temas midagi uut, nii arusaamas, kui ka tõlgenduses. Kuid nõnda nagu lauluisa Kreutzwald meile rahvusliku päranduse kujundas, aitab iga kunstnik oma panusega meie rahvuslikku varasalve täiendada.

Gunnar Neeme't on „Kalevipoeg" alati paelunud ning temast tuletatud motiivid on korduvalt ta loomingus esile kerkinud. Kuid „Kalevipoeg" tervikuna kunstis esitada on senini olnud vaid unistus, mis alles nüüd on teoks saanud. Peale pikemaid katsetusi ja ettevalmistusi, mis peale kunstilise probleemi haaras ka enesesse „Kalevipoja" ja meie muinasaja võimalikkuse lähem uurimine, valmis kogu 140 joonist. Joonistuste suuruseks on 50 x 75 ja 50 x 40 cm. Kasutatud on grafiiti, tusshi ja temperat. Sisuliselt aga ei ole enam tegemist proosalise illustreerimisega, vaid mõttelise tõlgendusega. Pearõhk on asetatud „Kalevipoja" mõtteriimi rütmi sarnastamisele kunstilises väljenduses, mille tõttu võiks tulemust nimetada dekoratiivseks sümbolismiks. Mis peegeldab meie rahvuspärast tõsidust ja usku töösse ning ellu. Eriline tähelepanu on pööratud eesti looduse austamisele. Pinnad on värsiliselt lihtsad ja rahulikud. Hallide toonide keskses variatsiooni on põimitud musta ja valge võimsaid kontraste. Kalkuleeritud äärmus tagab töödes dramaatilise tasakaalu, mida sageli Eesti talve mälestustes leiame. Samas kohtame rahvusmustri kooldusi, mis üldmulje pidulikult kaleviseks teevad. Kompositsioonide rahnulisest monumentaalsusest hoovab asendamatu kuldne muinasaeg, milles müüt on asendatud rahvusfilosoofilise tunnetusega. Tegemist on originaalse saavutusega, mis nii väljenduselt, kui ka ulatuselt ei ühine varem looduga, samas aga avab hoopis uue peatüki „Kalevipojale" kujutavas kunstis.

Gunnar Neeme „Kalevipoeg kujutavas kunstis" toimus XII Austraalia Eesti Päevade raames eri näitusena, mis andis külastajatele esmakordse võimaluse seda kogu tervikuna näha, sest kunagi varem pole taolist sellises ulatuses esitatud. Nõnda on tegemist ajaloolise sündmusega, mis eriti austraalia eestlaskonna suhtes tähendusrikkaks sündmuseks kujunes. Näitus oli välja pandud Adelaide Eesti Maja ülemises saalis.

Leiti 600.000-aastast jääd

WASHINGTON — Meteoriitide uurijad Antarktikas näivad olevat avastanud vanima jää, mis kunagi on maailmas leitud — kuni 600.000 aastat. Geoloog Ian Whillans Ohio ülikoolist ütleb, et kui see arvestus on õige, siis see on hämmastav avastus. Teadlased leidsid selle jää Ida-Antarktika jääliustikult, kus seda oli kerge koguda uurimiseks.

Seni on vanimaks jääks peetud Gröönimaa „jäämütsi" puurimisel 6700 jala sügavusel olevat jäät, millie vanuseks hinnatakse 125.000 aastat. Jää vanus tehakse kindlaks vulkaanilise tolmu, taimede tolmukate ja gaaside järgi, mis on sadestunud kiht-kihilt igaaastase lumesajuga ja annavad teadlastele võimaluse muistsete klimaatiliste ja geoloogiliste olukordade uurimiseks.

Whillans veetis osa möödunud talvest (Lõuna-poolkera suvest) Allen Hills'i piirkonnas USA Antarktika baasist loodes, töötades teadlaste grupiga, kes uurisid miks suur arv meteoriite on leitud just selles piirkonnas Antarktikas. Kui meteoriidid langevad suurtele jääliustikele, nad maetakse ja külmuvad jääks, mis liigub tollhaaval ookeani poole. Mõnes kohas takistavad jää liikumist mäeharjad. Seal tuul pikkamisi murendab jää, tuues pinnale kaljumürakaid, mis on maailmaruumist langenud.

Materjal, mis koguti Allen Hills'is, viis Whillansi järeldusele, et edasi liikuv jää tõuseb samal ajal ka ülespoole, kui seda surutakse vastu Trans-Antarktika mägestikku. Sügaval olev, vanem jää surutakse jääliikumisega pinnale ja ta arvab, et vanim jää asub just mägedelo lähemal.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Toimetaja H. Oja kodune tel. 481-5316

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832

Väljaspool töönega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Omaalgatuslik tööstusviis ei sobi

MOSKVA — N. Liidu katsed anda väljavalitud tööstustele suuremat õigust oma majanduse plaanitsemisel on jooksnud raskusisse, kirjutab kompartei ajaleht Pravda.

Põhjuseks on, et pole küllalt toormaterjale ja puuduvad vajalikud masinad ning muu varustus, mis põhjustavad probleeme. Väljavalitud tööstusettevõtted kannatavad, kuna need jäävad teistest olenevaks, mis ei ole arvestatud eksperimenteerivate ettevõtete hulka.

Plaanid, saates mitmet liiki keemilist toormaterjali Leedu tööstustele olid tehtud aasta esimeseks pooleks, kui näited olukorrast, mis kitsendavad produktiivsust ja plaanitsemist.

Rohkem omaalgatuslikkust kompuuterite sissetoomise ja suurema automatiseerimisega võiks suurendada produktiivsust. Samuti on transport põhjustanud muret, eriti kui N. Liidu raudteetranspordil on tähtis koht selle katse õnnestumisel.

Majandusliku plaanitsemise katseid, millega töölised saaksid suurema osa müügiprofiidist, tehakse viies tööstuse sektoris viie erieministri all.

Mõttevahetuse algatamiseks

Variatsioonid heaoluks ja tegevuseks

„Good time" on saanud Põhja-Ameerikas populaarseks sõnakõlksuks. Seda eesti keelde minu arvates tõlkida ei saa, kuigi leidub mõni keeletark, kes sellele vastu vaidleks. Aga suur osa meie keeleuuendusi tuleb ja Eestimaalt, ja seal selline asi kui „good time" ei ole eriti päevakohane nähe . Muidugi vaidleb sellelegi vastu Nõukogude Liidu alkoholitarvitajate kasv, aga see ei puuduta käesolevat. ....

Vancouveris algas oma tosin aastat tagasi restoranide „kett" nimega „Key and Cleaver", tüüpiline „laid-back" läänekalda ettevõte. Tänapäeval on see üle Kanada, Keg Restaurants nime all, ostsid isegi „Crock and Block" restoranid hiljuti ära. Suure tõusu üheks põhjuseks oli suur reklaamkampaania, kus rõhutati „Keg Good Times". Sõber läks mul hiljuti originaalsesse Keg restorani ning märkas toidukaardil vähke. Küsis siis ettekandjalt, kuidas seda vähki ettevalmistati; sõber on „gourmet" ajakirja tellija. Vastus oli: „I don't konw, but it's real good time!"

Väga sarnane on meie, eestlaste enesereklameerimine. Igal pool, skautluses, rahvatantsus, üliõpilasorganisatsioonides, uues ajakirjas „Esto America", Metsaülikoolis, võibolla veel mitte kirikuis, rõhutatakse kui lõbus on osa võtta mõnede organisatsioonide tegevusest. Eriti vanemate, s.t. üle 19-aastaste hulgas teevad inimesed reklaami, kui palju nalja saab mõnes organisatsioonis. EKN meelitab „noori" tantsupidudega. Akadeemiline Kodu on vaid salakõrts. „Esto America" iga lehekülg peaegu ütleb otseselt, et eestlased peamiselt joovad ja prassivad. Ja ajakirjandus kiidab aina suurpidusid. ... .

Väga sarnane on ka marurahvuslus. Seal on aga eesmärgiks tõsine töö eestluse kasuks. Iga hingetõmbega peab tegema välisvõitlust. „Good time" tuleb alles Vabas Eestis, kui vankad on Hiina müüri vastu surutud. Enne „paradiisi" aga maine askeetlus. Endanimetatud „rahvusluse ideoloog" tahab isegi, et abielu esimeseks eesmärgiks oleks välisvõitlus. No kunagi võib ka vast puhata!

Ja mis jääb üle sellele, kes ei ole alati joomisest huvitatud, või kes ei suuda sajaprotsendilist panust anda välisvõitlusele? „Esto America" tahab kadunud eestlasi tagasi tuua, ka EKN tahab seda, aga kas seltskondlike ürituste ülestõstmine teiste võimaluste üle on siis meie parim reklaami meetod? Intellektuaalsel pinnal oleks mõeldav küll Metsaülikool või nüüd uute õppetoolide tegevused, aga MÜ on ka saanud teatava „good time" haisu juurde. Oluline küsimus ei ole mitte see, et kas on vaja joomist või marurahvuslust. Kes tahab üht või teist teha, peaks saama selleks võimaluse. Ja eriti välisvõitlus väärib toetust, õllekruusid tõstavad ju iseennast.

Aga kas ei ole veel midagi, mis tõmbaks uusi inimesi juurde? Mingi muu tegevus, kus inimesed tunneksid ennast ka eesti ühiskonna osana, sest kui meil on väljaspool seisjatele pakkuda vaid Lakewood ja Seedrioru (kohad kus rahvuslased ja pidutsejad koos käivad). Kas me tõesti ootame sellest mingit kasu? Probleem on ju lõpuks see: seisame paigal. Välisvõitluse taktika on sama, peod on samad. Nagu ütles Andres Raudsepp Trent '78 ühiskondlikul seminaril (kuhu küll need kadusid?): sama üritust ei maksa korrata, varsti tüdineb publik ära. Raudsepp on üks, kes ei ole paigal püsinud. „Tiinat" laulavad nüüd skaudid lõkke ääres, selle „vasakpoolse" lauluansambli „Weavers" populariseeritud laulu tutvustaja laulab nüüd klaverisaatel ooperiaariaid. Kus ta neid esitab? 25. traditsioonilisel alutagurlaste talvepeol. Traditsioonid on ilusad ja tähtsad, aga nad ei vii meid kuhugi. Viskan selle probleemi teistele lahendamiseks. Ise jään Pershing II rakettide varju alla tulemusi ootama. Seni kui need raketid Saaremaa baaside poole lendavad, on meile armuaega antud. Kasutagem seda usinasti ja „have a good time of it".

W. Mart Laanemäe

KODUMAA UUDISED

Augusti keskel näitas Valga linna elanik Hans Sikk poolteise meetri pikkust kurki. Aasta alul oli ta saanud tuttavalt kolm kurgiseemet ja külvas need kasvuhoonesse. Nüüd oli ühe kurgi pikkus üle 150 cm, teine, mis varem valmis oli 140 cm pikkune.

☆

Sõrves korraldati tuletõrjeõppused. Süüdati objekt, mis tuli kustutada vahtkustutiga. Esimene kustuti ei töötanud, teine samuti mitte, objekt aga põles. Samal viisil ei töötanud vahtkustuti Kärlas, kus taheti liikurhekseldit kustutada. Ja nii on olnud veel mitmel pool, kus on sellise vahendiga tuld katsutud kustutada. Asja hakati uurima, katsetati kõigi vahtkustutitega, mis tavakohaselt ei töötanud, kuna normaalne surve puudus, sest keemiline segu ei vastanud ettenähtule. Laadijad olevat aga oma ülesandesse suhtunud hooletult, hoopis soodustanud punase kuke levikut.

☆

Kasari sild on ehitatud 1904. a. ja see on tänapäeva liiklusnõuete seisukohalt pikk ja ohtlik teekitsendus, millel ei ole võimalik organiseerida kahesuunalist liiklust. Seetõttu oli sillaotstesse paigutatud liiklusmärgid „2.6" — „Vastassuuna eesõigus" ja „2.7" — „Pärisuuna eesõigus". Ometi oli sillal tihti konfliktiolukordi ja arusaamatusi, kuna osa autojuhte ei täitnud liiklusmärgi 2.6 nõudeid. Lumesajust ja paduvihmast tingitud halva nähtavuse korral ja rasketes teeoludes suurenes liiklusohtlikkus veelgi enam Kasari sillal.

Nüüd reguleeriti liiklus Risti-Virtsu maantee Kasari sillal tuledega (fooridega), mis töötavad iga päev kella 6—21-ni, vahepealsel ajal on sisse lülitatud kollane vilkuv tuli, mille puhul tuleb täita varem olnud eeskirju.

Kasari silla valgusfoori täisperiood (s.o. aeg, mis kulub mõlema liiklussuuna sõidukite läbilaskmiseks) on praegu veidi üle kolme minuti, kuid tulevat jälgida, et ka aeglasemad sõidukid jõuaksid üle silla.

☆

18. novembril sai Võrumaal Loosi vallas sajaaastaseks Leena Pilt. Nüüd elab ta Ruusmäe sovhoosis Hulaku külas. Poeg Leonhard Pilt ja tütar Irene Kartsepp on praegu pensionärid, noorim lastest, poeg Endel langes Sõrve võitlustes. Oma sajaaastaseks saamisel märkis ta: „Ma kellä kõigilõ, et eläge kah sa'a aastasõs. Siss iks näete siin ilman midägi."

☆

Saaremaal hinnati nende loomakasvatajate hoolast tööd, tugevnenud söödabaasi ja parteiorganisatsioonilist tegevust, mis on taganud tootmise suurendamise ja riigile antavate varumisülesannete rütmilisema täitmise. Kuid vaatamata rakendatud abinõudele jäi kolme aasta varumisülesannetest puudu 2700 tonni loomi ning linde ja 6200 tonni piima. Ainult Lümanda ja Kaarma olid täitnud normid. Muhu, Laimjala ja Karja lihavõlg riigile on väga suur. Delegaatide sõnavõttudes nõuti korra maksma panekut, mis tähendab suuremat pigistamist.

☆

Saaremaal lõpetasid keskkooli kolme aastaga 890 noort. Neist siirdus kõrgkoolidesse 238, tehnikakoolidesse 88, kesk-eriõppeasutustesse 183, tootvale tööle läks 346, neist omakorda tööstusse 88. kaubandusse 33, haridus- ja kultuuritööle 50.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 7. veebruaril 1984 — Tuesday, February 7, 1984

Tähistatakse kindral Laidoneri 100 sünnipäeva

Eeloleval pühapäeval, 12. veebruaril kell 3 p.l. toimub Eesti Maja keskmises saalis T. E. Võitlejate Ühingu korraldusel Eesti sõjavägede ülemjuhataja ja skautlike organisatsioonide peavanema kindral Johan Laidoneri 100. sünnipäeva tähistamine. Aktuse iseloomuga sündmuse alul toimub lippude defilee, kus ruumi tuuakse skaudi- ja gaidiüksuste, T. E. Võitlejate Ühingu ja Soomepoiste Klubi lipud. Avasõna on T. E. Võitlejate Ühingu esimehelt Ü. Tamrelt, misjärel pikema ülevaate meie sõjavägede ülemjuhatajast ja riigimehest peab Valdu Lillakas. Muusikalises osas laulab sopran Tamara Norheim, keda saadab tütar Linda klaveril. Sõnavõtud on veel praost Andres Taulilt ja Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoolt.

Tulge appi Niklusele!

Kuigi halva tervise juures on Mart Niklus olnud 10. detsembrist alates näljastreigil, protesteerides ebainimlike olukordade pärast N. Liidu vanglais. Võib arvata, et ta on surmaohus. Meil on võimalik talle appi minna. Eestlaste Kesknõukogu korraldab tasuta bussisõidu päevaks Ottawasse laupäeval, 11. veebruaril. Nõuame N. Liidu saatkonna ja konsulaadi ees Niklusele vabadust.

Laupäeval, 11. veebr. bussisõit tasuta. Bussid lahkuvad Eesti Maja eest kell 8 hommikul ja jõuavad samal õhtul tagasi. Kaasasõitjail tingimata etteregistreerida EKN büroos Eesti Majas, ruum 308 või helistada tel. 465-2219 hiljemalt neljapäevaks.

Sündmuste kalender

Neljapäeval, 9. veebruril kell 7.30 õhtul Eesti Maja väikses saalis E. Majandusklubi Kanadas loengud „Kuidas säästa isiklikku tulumaksu?" — Helle Rannik, „Pärandustombu planeerimine" — adv. Tõnis Laar.

Reedel, 10 .veebruaril kell 7.30 õ. Tartu College'is „Kalevi mürgel".

Pühapäeval, 12. veebruaril kell 3. p.l. Eesti Maja keskmises saalis TEVÜ korraldab kindral J. Laidoneri 100. a. sünniaastapäeva tähistamise.

Laupäeval, 18. veebruaril kell 7 õ. Eesti Majas TE Meeskoori E. Vabariigi aastapäeva tähistamise koosviibimine.

Laupäeval, 25. veebruaril kell 5 p.l. Montrealis, Croatia Hallis Montreali Eesti Seltsi korraldusel E. Vabariigi 66. aastapäeva aktus.

Pühapäeval, 26. veebruaril kell 3 p.l. Toronto Ülikooli aulas (Convocation Hall) E. V. 66. aastapäeva kontsert-aktus.

Laupäeval, 10. märtsil kell 7 õ. Minkler Auditooriumis TERR „Kungla" esitab „Kaval Ants ja Vanapagan".

Eesti Majas tähistas sõprade ja omaste juuresolekul o ma 85. sünnipäeva Eesti Vabadussõja kangelane kaptenmajor Nikolai Valge VR II/3. Pildil moment ter visejoomisest, vasakult juubilari poeg Nikolai Valge, juubilar ja poja abikaasa Meeri Valge. Foto: Tommy Tomson

Mõtisklusi Estonia koorist

Kui inimene on saanud ühe toreda elamuse osaliseks, siis tahab ta seda sageli teistega jagada. Minuga on hetkel lugu just täpselt sedamoodi. Kuigi sellest sündmusest on juba paar päeva möödunud, tunnen hinges ikka veel mõnusaid võbinaid, mis vägisi tikuvad paberile.

Jutt on nimelt Estonia koori esinemisest kontsert-õhtuteenistusel Hamiltonis, 29. jaanuaril. Koor esitas Roman Toi kantaadi „Laudate Deo" (Psalm 100), solistina ja saatjana orelil osalesid Avo Kittask ja Anita Runders, juhatas helilooja. Vaimulikus osas teenisid õpetaja Tõnis Nõmmik ja koguduse organist Eva Rammo.

On märkimisväärne, et ajal, mil meie ajakirjanduses ilmub üha sagedamini muremõtteid pagulaskultuuri tulevikust, tuleb Roman Toi välja kooriga, mida kuulates valdab sind jäägitu nautimise rõõm ja muretus: ei mingit vajumist, diktsiooniga patustamist, häälerühmad tasakaalus — vaata, peaaegu et just nii nagu peaks. Tõepolest, see on hämmastav, et siis, kui paljud meist, nostalgiaga pooleks, meenutavad, aegu, mil meie ühiskond pulbitses tegevusest, kooride keskmine vanus oli just paras ja kvaliteet säärane, mis leidis tähelepanu isegi säärases kultuuritemplis nagu vana Massey Hall — et just sellal tuleb lavale nooruslik koor, suurepärase ümara kõlaga, täis lauluindu ja musitseerimise rõõmu.

Jutuga siiamaani jõudnud tahaksin Estonia koorile esitada küsimuse: kas te üldse aimate selle kalliskivi väärtust, mille te olete Roman Toi juhtimisel puistanud meie koorilaulu varasalve? Kas te tunnete, et mõninga töö ja pingutusega hääleseade osas te elimineeriksite praegu veel esineva õhuga piiavalt käitumise, mille tulemuseks on märgatav kahin ja resonantsi nappus just vaiksemat häälelist panust nõudvates kohtades. See töö viiks teid jällegi sammu lähemale tõelise eliitkoori tasemele. Suur osa sellest teest on teil juba seljataga ja ma loodan tõsiselt, et teil jätkub piisavalt tahet toetada oma juhti süstemaatilise ja pideva harjutamisega, mis liidaks erinevate kogemuslike tagapõhjadega kooriliikmed veelgi ühtlasemaks hääleliseks tervikuks. Olla nii lähedal taolisele sihile on vähemalt minule ääretult põnev ja ma loodan siiralt, et te minuga seda tunnet jagate.

„Laudate Deo" kui helitöö analüüs nõuaks eriartiklit ja ei mahu nende mõtiskluste raamistikku. Tahaksin siiski mainida, et Roman Toi tunneb väga põhjalikult kahte instrumenti — koor ja orel. Pole siis üllatuseks kui tulemuseks on toredasti lauldav/mängitav heliteos, kirjutatud üha enam isikupäraseks muutuvas helikeeles, mis kasutab traditsioonilisi vaimuliku muusika kompositsiooni-võtteid, ent samas teeb ka ootamatuid ja ääretult huvitavaid harmoonilisi hüppeid kaasaega.

Solistina oli Avo Kittask hääleliselt väga nauditav. Võibolla olen ma liigselt mõjustatud vanadest klassikutest, et mind pisut häiris liigselt ooperlik esitusviis, milles puudus stiililiselt traditsiooniline ja kõrvale omane oratooriumlik sujuvus.

Mõtted on hingest paberile jõudnud. Kui kantaadi neljanda osa lõpus kogudus ühines kooriga Ambrosiuse kiituselauluks, laulsin julgesti kaasa. Polekski teisiti saanud, sest mind toetas säärane suurepärane lauljate pere — Estonia koor ja selle juht Roman Toi.

Olaf Kopvillem

wintario

2. veebr. peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 034541, $10.000 võitsid piletid 025704 ja 506705, $1000 — 82080, $100 — 2736, $10 — 903, $50 segijärjekorras numbrid 918454 ja tasuta pileti-raamatu 88. Nädala müstilise preemiavõidu $10.000 võitsid piletid nr. 675142.

Uus ülem Eesti valitsuses

Prantsuse ajaleht „Le Monde" avaldas oma 20. jaanuari numbri Euroopa uudiste leheküljel teate N. Liidust „Uus juht Eesti valitsuses" Tassilt saadud andmete põhjal:

Bruno Saul, 52, nimetati ministrite nõukogu presidendiks Eestis. Ta järgneb Valter Klaussonile, kes on olnud sel kohal 23 aastat.

Uudise lõpul öeldakse, et Eesti on, nagu Leedu ja Läti üks kolmest Balti riigist, mis liideti 1940. a. N. Liiduga. Kuid kolmes riigis on dissidentide liikumine, mis inspireeritud rahvuslaste poolt. Kolm eesti dissidenti mõisteti hiljuti pikemaks ajaks vangi.

Eestlasi Ontario Kunstnike Ühingu kunstinäitusel

Möödunud neljapäeval, 2. veebruaril avati St. Lawrence Centre'is Ontario Kunstnike Ühingu (Ontario Society of Artists) liikmete näitus, kus esinevad eestlasist Oss Timmas ja Rutt Tulving. Selle Kanada vanima kunstiorganisatsiooni president on praegu Rutt Tulving, kuna Oss Timmas on selle ekseku-tiivnõukogu liige.

Näitus kestab veebruari lõpuni.

Joann Saarniit ingliskeelses koguteoses

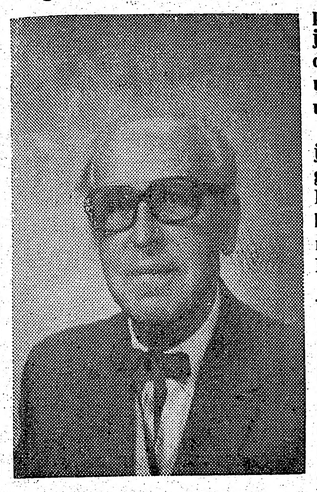

JOANN SAARNIIT

Möödunud aastalõpul ilmus Kanadas Quadrant kirjastusel Milly Charoni koostatud raamat „Between Two Worlds/The Canadian Immigration on Experience". Mahukas 326-leheküljeline raamat on saanud ilmumiseks toetust Ontario Art Council'ilt, Canada Council'ilt, Multiculturi ministeeriumi poolt. Raamatus kirjeldatakse 29 mitmesse rahvusse kuuluva immigrandi elusaatust, kes on Kanadasse tulnud peale II maailmasõda.

Raamat algabki kunstnik Joann Saarniidu looga, tuuakse lehekülje-line foto ja sellele järgnevad 26 lk. kunstnik Saarniidust, alates s/s „Walnuti" rahva jõuludega Kanada pinnal, Halifaxis 1948. a. Seal toimus Punase Risti ja Kanada Immigratsiooniameti korraldusel ka Saarniidu kommunismi paljastavate tööde näitus, kui esimene sellesarnane Kanadas; aasta varem oli see toimunud Stokholmis. Järgneb pikem kirjeldus Siberist, eesti sunnitöölistest, punaarmeest pagemine kahel korral ülejooksmisega, 15 aastaks sunnitööle määramine, karistusroodust jm. Nõudes kodumaale pärast Poolas sõjavangis olekut, pettub sealsest okupatsioonivalitsusest ja põgeneb Soome, kus ta töötas kunstnikuna Soome filmistuudios koos nõukogude spiooni Karpinskyga. Kartes Rootsis kommunismiohtu ostetakse 200 eestlase poolt vanaraua hinna eest II maailmasõja lõpul müügile pandud traalerlaev s/s „Walnut" $100.000 eest; igale perekonnale maksis Atlandi ületamine $1700 (3 isikut). Olnuks immigratsioon avatud, olnuks odavam sõita Queen Elizabethiga. „Walnut" tõi Kanadasse 347 immigranti.

Kirjutisele lisaks on ära toodud kiitusekirjad Ottawast Kanada valitsuselt, Ontario valitsuselt, mainitakse Laing ja Eaton kunstigaleriisid, mainitakse, et üks tema õlimaal „Sudbury kaevandus" leidub Canadian House London kunstikogus.

Kunstnik Joann Saarniit sai teada sellise raamatu koostamise kavatsusest ajalehes „Vaba Eestlane" ilmunud üleskutsest, pöördus koostaja poole ja leidis ainsa eestlasena koha nägusasse koguteosesse.

Värskemad uudised loete VABA EESTLASEST"

A. Lee näitusest

Möödunud nädalal toimus Vana Andrese kiriku ülemises saalis Abel Lee kunstinäitus, mis koosnes 27 tööst mitmes erinevas meediumis, valminud ajavahemikul 1969—1984. Tõenäoliselt ei olnud selle näituse otstarve anda ammendavat ülevaadet kunstniku loomingust 15 aasta jooksul. Pigemini piirdus see esitus väiksemaformaadiliste näidetega, mis aitasid aimu saada kunstniku loomingu ajedest, ainestikust ja teostusest.

Esitatud tööd ehk pisipoeemid värves ja vormes, nagu neid eelteateis nimetati, võimaldasidki teataval määral jälgida kunstniku progressi algideest lõppvormini. See progress võib vahest olla vaba, mänglev või ilutsev, vahest aga olenev teadmusist, maitsest ja leidlikkusest. Kunst võib võrsuda nägemuse elamuste põhjal talletatud materjalist. Selle materjali kasutamine, muutmine, täiendamine või fantaasia abil uude seosesse asetamine on visuaalse loomingu-protsessi oluline osa. Loodud kujundid, värvid, vormid ja varjundid võivad omakorda inspireerida uusi ideid ja tiivustada fantaasiat uuteks lendudeks.

Vaadeldes lähemalt näituse väljapanekuid võis tunnetada seesugust protsessi teoste valmimisel. Paljudele töödele oli juurde lisatud luulelõige meie tuntud luuletajailt nagu Alver, Ivask, Oja, Under jt. Need olid hästi valitud ja sõnastasid piisavalt kunstitöö temaatikat. Kas illustreerib taie luulet või luule taiest? Küllap on mõju vastastikune. Sarnasus visuaalse kunsti ja luule valmimiskäigus on kindlasti olemas.

Suurim arv töid näitusel olid maalitud trükivärvis (print ink). Selles grupis oli tugeva kompositsioonilise pingega teos „Space interior" (1978), mis ilmselt kandideeris näituse „naela" positsioonile. Temaga olid aga tihedas konkurentsis optilise raamiga delikaatselt viimistletud „Aken" (1971) ja veetlusele pürgiv „Sügis" (1976). Omaette vaikne võistleja oli ka abstraktses käsitluses loodud „Maasikas" (1977).

Segatehnikas (mixed med.) maalitud tööd moodustasid arvuliselt teise suurema grupi, milles eelkõige tunnustust nõudsid efektiivselt töödeldud „Aken" 1 ja „Aken" 2 (1980).

Lee värvikasutuses on vahest olnud ülekaalus jahedad ja keskmised toonid. Sellel näitusel paistsid silma ka eredad toonid, mis jättis värviküllase üldmulje. Võib järeldada, et Lee töötab hea enesekriitikaga. Ta ei näi opereerivat liialduse efektidega, pigemini küll tasakaalu ja ettevaatusega.

OSS TIMMAS

Teadaanne pensionäridele

Järjekordne klubi koosviibimine toimub neljapäeval 16. veebruaril kell 2. 30 p.l. Eesti Maja suures saalis, millest klubi liikmeid ja külalisi palume osa võtta.

Juhatus.

Avastati Lutheri „tapetud" kirp

Chicago ajaleht „Abendpost" kirjutab m.a. augusti numbris, et nad leidsid Berliini ajakirjas artikli, mis teatab: Keegi 16. sajandi tundmatu, kes Lutheri käsikirju ümber kirjutas, olevat üriku lehtede vahelt leidnud „tapetud" kirbu. Ümberkirjutaja kinnitas kirbu lehekülje märkusega: „Kirp leitud, mida Luther tõenäoliselt isiklikult on tapnud 5. aprillil 1525 olles kirjutamas „Väiksemate prohvetite" üle". Ümberkirjutis koos kirbuga sattus lattu ja unustusse, kuni nüüd jälle avastati. Weimari Riigiarhiiv nimetab seda muheledes „sajandi leiuks".

Ernö Koch'i Tallinna vaadete seeria müügil

Eestlastele erilist huvi pakkuv ainulaadne kollektsioon etsinguid. Täilik seeria Tallinna vaateid, mis tehtud kuulsa ungari kunstniku Ernö Kochi poolt eratellimise peale 1936. aastal, on tulnud müügile.

See kollektsioon koosneb 24-st originaalsest Tallinna erivaatest, on raamitud (mustad raamid), suurus 10½ x 7 tolli. Kollektsioon on väga hästi hoitud, signeeritud kunstniku poolt, koloreeritud vesivärvidega ja on eriti õnnestunud, kõrgeklassilise kunstilise väärtusega.

Kollektsioon on olnud vaid ühe omaniku käes, kes oma kõrge vanaduse tõttu soovib seda nüüd müüa, et säilitada seda eestlastele. Hind on £500.00 (viissada naela) ehk kõige lähem pakkumine sellele summale.

Kokkusaamise määramiseks võib telefoneerida (tel. 0473-52455) ehk kirjutada järgmisel aadressil: Mr. E. C. Teodorescu, 6 Leonards Court, 19 St. Edmunds Rd., Ipswich, Suffolk. IP1 3RS.

E. Koch elas Eestis ja oli abielus eestlannaga. Tema ateljee oli Kiek in de Kök'i kantsis.

Armsad kaasmaalased!

ESTO-84 raames tähistame meie rahvuslipu, sini-must-valge sündi 100 aastat tagasi. Ostke Eesti lipp ja kenake see välja ESTO-84 kaunistamiseks.

1. Eesti lipp 165 x 105 sm hind $20.00
2. Sama lipp koos kandevardaga $30.00
Tshekid kirjutada ESTO-84 nimele.

Tellimised saata aadressil:
Sini-must-valge lipu 100 a. Juubeli Komitee
958 Broadview Avenue, Toronto, Ontario M4K 2R6, Canada
Tellija nimi ja aadress .....
.....
.....
Tel. no. .....
Soovin tellida: ..... lipp/lippu ..... lipp/lippu vardaga
Tulen järgi ☐ Saata postiga ☐ -lisada $2.—
Lisan tsheki $.....

TORONTO LINN

Tähtis teadaanne Toronto linna kinnisvaramaksu maksjaile.

Peaksite nüüd olema saanud 1984. a. esialgse kinnisvaramaksu arve. Kui te pole seda saanud, siis helistage 947-7115 või kirjutage Tax Collector, City Hall Toronto M5H 2N2 või külastage niipea kui võimalik Tax Information Counter, Main Floor, City Hall.

Pidage meeles, isegi kui te pole saanud arvet, olete siiski vastutav, et kinnisvaramaks saaks makstud. Nelja osamaksu tähtajad 1984. a. on: 15. veebruar, 15. märts, 15. aprill ja 16. mai.

Need osamaksud on 1984. a. kinnisvaramaksu esialgsed summad, moodustades poole möödunud aasta promilli määrast. Ülejäänud osa kohta 1984. a. saadetakse arve juunis ja see kuulub maksmisele ka neljas osas.

G. H. Clarke
City Treasurer